د اسلام لومړنی خلیفه،

جلیل القدر صحابي،

ابوبکر صدیق رضي الله عنه

مبارک سیرت

د خپرولو شمیره: .... (۱)

Ketabton.com

لیکوال: حبل الله (المتین)

کال: ۱۳۹۸ لمریز

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه:

نوم : ----------------- د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) سیرت.

لیکوال او راټولوونکی: ------ حبل الله (المتین).

ژباړن : ----------------- خپله لیکوال.

ټایپ : ----------------- حبل الله (المتین)

ډیزاین او PDF: ---------- N. RASOOLI

کال: ------------------ ۱۳۹۸ هجري لمریز

د خپرولو شمیره: ---------- (۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

عنوان: .... صفحه
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت لمړئ برخه: .... (۱)
د حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام: .... (۱)
د عبدالله بن عثمان یا ابوبکر رضي الله عنه د سیرت مبارک دوهمه برخه: .... (۲)
د أبوبکر الصدیق القاب: .... (۲)
اول لقب صدیق: .... (۲)
د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب: .... (۳)
د أبوبکر الصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک دریمه برخه: .... (۴)
د ابوبکر رضي الله عنه دریم لقب عتیق دی: .... (۴)
د ابوبکر الصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک څلورمه برخه: .... (۵)
د ابوبکر رضي الله تجارت: .... (۵)
د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۵) برخه: .... (۷)
ابوبکر الصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک شپږمه برخه: .... (۹)
د رسالت اولني قبلوونکې اوه کسان: .... (۹)
د ابوبکرالصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۷) برخه: .... (۱۱)
د أبوبکرالصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۸)برخه: .... (۱۲)
د أبوبکر بن ابو قحافۀ رضي الله عنهما د سیرت مبارک (۹) برخه: .... (۱۳)
د أبوبکر بن ابو قحافۀ رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۰) برخه: ....(۱۵)
د أبوبکر بن ابو قحافۀ رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۱) برخه: .... (۱۷)
د ابوبکر رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۲) برخه: ....(۱۹)
د أبوبکر رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۴) دیارلسمه برخه: ....(۲۰)
د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع: ....(۲۰)
د أبوبکر رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۴) برخه: .... (۲۲)
د أبوبکر رضي الله عنه د سیرت مبارک پنځلسم برخه: .... (۲۲)
د ارتداد مهمه برخه: .... (۲۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت (۱) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه اسلام:

ابوبکر رضي الله عنه، اصلي نوم عبد الله، د پلار نوم ئې قحافه او د مور نوم ئې أم خیر ؤ.

ابوبکر رضي الله عنه له وړوکتوب څخه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دوست ؤ؛ ډیر زیات غیرتمند، امانتدار، بهادر او رحم دله انسان وؤ، د تجارت کاروبار ئې کولو او نسب ئې هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره څو پښته بعد یو ځای شوی دی، کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په نبوت مبعوث شو نو اولنی دعوت ئې په نارینوؤ کې ابوبکر رضي الله عنه ته ورکړ، بې له تردیده ئې قبول کړ، او د اولني مسلمان اعزاز ئې حاصل کړ، کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۹ تنو ته ورسید، نو ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وفرمائل، چې غواړم خپل اسلام د خلکو منځ کې اعلان کړم، خو رسول الله صلی الله علیه وسلم منع کړ، چې څوک دې د دفاع طاقت نه لري تکلیف به ورته ورسیږي، خو ابوبکر رضي الله عنه بیا بیا اسرار کولو، چې اخیر رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته اجازه ورکړه او بیت الله شریف ته ئې تشریف یووړ او هلته ډیر زیات مشرکین ناست وه او ابوبکر رضي الله عنه ورته خطبه شروع کړه دا په اسلام کې اولنۍ خطبه وه، مشرکینو اول سر کې ورته ښه په غور غوږ نیولي ؤ، خو چې کله ابوبکر رضي الله عنه د اسلام را وړلو اعلان وکړ؛ نو عتبه ابن ربیعه چې د قریشو سردار ؤ د وهلو امر یې ورکړ؛ نو مشرکین لکه د کارغانو په شان ور باندې را ټول شول او ډیر زیات ئې وواهه تر څو چې بې هوښه شو نو هغوئ پریښود، دې وخت کې د ابوبکر رضي الله عنه قوم بنو تمیم خبر شول او هغوئ پورته کړ او خپل کور ته ئې ورسولو، کله چې د ده قوم د ده تشویش ناک حالت ولید او یقین ئې راغی چې د بچ کیدلو نه دی نو بیت الله شریف ته راغلل او اعلان ئې وکړ، که چیرې ابوبکر (رض) وفات شو مونږ به ئې بدله کې عتبة ابن ربیعه قتلوو (وژنو) څو وخته ئې همدا اعلان وکړ، خو چا جواب ورنه کړ، بیرته د ابوبکر رضي الله عنه کور ته راغلل چې د ده حالت وګوري، نو دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه لږ هوښ کې راغی نو اولنۍ پوښتنه ئې دا وه چې:

رسول الله صلی الله علیه وسلم څنګه دی؟

کله چې ئې قوم دا خبره واوریده نو له ډیرې غصې پورته شول او ولاړل فقط د مره ئې د ده والدې ته وویل: ده ته د خوراک بندوبست وکړه، کله چې هغوئ ولاړل نو مور ئې ورته د خوړلو له پاره څه راوړل خو ده ئې له خوړلو انکار وکړ او مور ته ئې وویل: ما ته د رسول الله صلی الله علیه وسلم معلومات راوړه، مور ئې ورته وویل: زه څه خبره یم چې چیرې او څنګه دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمائل: چې د عمر رضی الله عنه خور أم جمیل کره ورشه له هغې څخه پوښتنه وکړه، مور ئې د شپې أخیره برخه کې چې لاړې او کوشې له خلکو خالي شوې وې هلته ولاړله او ورته وئې وویل: ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله صلي الله علیه وسلم معلومات غواړي، هغې ورته وویل: زه څه خبره یم چې هغه به چیرې او څنګه وي؟ خو که ماته اجازه وي زه به د ابوبکر رضي الله عنه لیدلو ته در سره ولاړه شم هغې دا خبره خوښه کړه او کور ته ئې له ځان سره را وستله، ابوبکر رضي الله عنه ترې د رسول الله صلی الله علیه وسلم پوښتنه وکړه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

أم جمیل ئې د مور طرف ته په سر اشاره وکړه چې مور دې أوري هغه مسلمانه نه ده ! ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: له هغې مه ډاریږه نو أم جمیل ورته وفرمائل: هغه د أرقم په کور کې له نورو مسلمانانو سره دی ! نو ابوبکر رضي الله عنه قسم وکړ، چې تر هغې به هیڅ خوراک څښاک ونه کړم چې لیدلی مې نه وي، نو د ابوبکر رضي الله عنه مور بلې شپې ته انتظار وکړ، تر څو لارې او کوڅې له خلکو خالي شوې، نو ابوبکر رضي الله عنه ئې له لاسه ونیو او د أرقم رضي الله عنه کور ته ئې بوتلو، نو سمدستي ئې رسول الله صلی الله علیه وسلم غیږ کې ونیولو او دواړو ډیر زیات وژړل او ور سره ټولو نارینه او زنانه صحابو هم وژړل، نو له دې وروسته ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وفرمایل:

یا رسول الله صلی الله علیه وسلم زما مور شریفې ته دعا وکړه چې مسلمانه شي !

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم اول دعا وکړه بیا ئې دعوت ورکړ، چې هغې دعوت قبول کړ او مسلمانه شوه.

◊◊◊◊◊

د عبدالله بن عثمان یا ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲) برخه.

د أبوبکر الصدیق القاب.

اول لقب صدیق، کل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم، معراج نه بیرته تشریف راوړ او خلکو ته ئې اظهار وکړ، بعضي کسان ابوبکر رضي الله عنه ته ورغلل چې ستاسې ملګری خو وائې چې زه اسمانونو ته ختلی وم، عجیبه نه ده یوه شپه کې تلل او راتلل؟

نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمایل: که هغه داسې ویلي وي زه یې تصدیق کوم چې رښتیا دي، نو له دې وروسته په صدیق مشهور شو بله وجه یې داده.

☜ انس رضي الله عنه فرمائي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د صحابؤ (رضي الله عنهم) سره احد غره ته وختلو ابوبکر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه ور سره وو، غر په خوځیدو (ښوریدو) شو.

رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل، ودریږه تا باندې نبي صلی الله علیه وسلم، صدیق رضي الله عنه او شهیدان ولاړ دي یعنې دغه درې واړه یې یاد کړل.

د دې لقب بل دلیل.

☜ عبدالله ابن عمر رضي الله عنه فرمایي، چې مونږ د یرموک غزوه وګټله نو مونږ هلته داهل کتابو کتابونه ومونډل چې هغه کې یې د اخیري نبي صلی الله علیه وسلم سره د هغه ملګري نوم صدیق لیکلی ؤ.

د صدیق د نوم عموما بل فضیلت.

په قرآن کریم کې نبیانو پسې صدیقین ذکر شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوبکر رضي الله عنه دوهم لقب.

صاحب: يعنې ملګری

د سورت التوبة ۴۰ آيات کې الله جل جلاله ورته صاحب ذکر کړی دی.

دا لقب به رسول الله صلی الله عليهه وسلم هم ډير ذکر کولو.

☜ طلحه بن عمر رضي الله عنه فرمايې: چې مونږ رسول الله صلی الله عليه وسلم ته خوراک د نشتوالي شکايت وکړ !

نو رسول الله صلی الله عليه وسلم راته وفرمايل: په ما او ملګري مې تقريبا اتلس ورځې داسې راغلي چې غير د تورشې ميوې څخه بل خوراک مو نه دی موندلی.

د صاحب يعنې ملګري د لقب بل دليل.

ابوهريه رضي الله عنه فرمايې: چې يو وار د ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه تر منځ لفظي شخړه راغله او ابوبکر رضي الله عنه ورته کومه خبره وکړه خو بيا پښېمانه شو او معافي يې ترې وغوښته خو عمر رضي الله عنه ورته وويل، نه دی معاف کوم نو مونږ رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ناست وؤ

چې ابوبکر رضي الله عنه لنګ تر پنډيو را پورته کړ او په منډه را روان دی.

نو رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمائل: ستاسې ملګري چا سره شخړه کړې ده.

نو چې کله راورسيد ويې ويل:

يارسول الله صلی الله عليه وسلم ما سره عمر رضي الله عنه لفظي شخړه وکړه بيا ما ترې معافي وغوښته خو هغه معاف نه کړم، نو رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته وفرمايل، الله جل جلاله دې معاف کړه، دې وخت کې عمر رضي الله عنه پښېمانه شو او د معافی غوښتلو له پاره د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغې هغوی ورته وويل: هغه رسول الله صلی الله عليه وسلم سره دی، نو په منډه راغی ، نو کله چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وليد مخ مبارک يې له غصې لکه انار سور شو.

کله چې عمر رضي الله عنه را ورسيد ، نو د رسول الله صلی الله عليه وسلم مخې ته يې ګونډې ولګولې او ويې ويل:

يارسول الله قسم په خدای جل جلاله زه په غلطه وم، نو رسول الله صلی الله عليه وسلم دوه وارې وويل: تاسو زما ملګری ولی خفه کوئ تاسې زه شړلم ده ځای را کړ، تاسې وهلم، ده مې دفاع کوله، تاسې ولې ترې نه غلي کيږئ؟

بيا رسول الله صلی الله عليه وسلم دواړه سره پخلا کړل.

له دې نه د ابوبکر رضي الله عنه د دوه القابو ثبوت او لوړ مقام ثابت شو ، بل د يو بل د معاف کولو له پاره ترغيب دی که بل هم په غلطه وي معافي ترې وغواړي.

د ابوبکر رضي الله عنه د حبشې د سفر په نيت وتل او نورې مهمې زړه را ښکونکې پېښې هم راتلونکې دي•.

◊◊◊◊◊

• سيرت ابن هشام جلد اول باب خلفاء الراشدين

(c) ketabton.com: The Digital Library

د أبوبکرصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۳) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه دریم لقب عتیق دی.

د ابوبکر رضي الله عنه یو نوم د جاهلیت په زمانه کې هم عتیق ؤ خلکو به د ده د ډیرو خوبیانو په وجه ورته دا نوم اخست، هغوی ترې دا معنی اخیسته چې مخ یې د شرم او عار نه په آمان دی، خو بیا په اسلام کې هم ورته همدا نوم آخستل کیده.

☜ د عبدالله ابن زبیر رضي الله عنه نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ورته عتیق وایه.

☜ د عایشې رضي الله عنها نه روایت دی: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د صحابو سره زما د کور په انګړ کې ناست ؤ او زه دننه وم زما پلار تشریف راوړ، کله چې را ښکاره شو؛ نو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که تاسې غواړئ د اسې نفر وګورئ چې د دوزخ نه ازاد وي، نو ابوبکر رضي الله عنه دی، د عتیق کلمه یې ورته واخسته.

☜ حبیشه رضي الله عنه فرمایي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به ابوبکر رضي الله عنه ته ویل: چې د عتیق او صدیق نوم الله جل جلاله درته غوره کړی دی.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د کفارو د وهلو نه لږ روغ شو بیا به بیت الله شریف ته تللو او هلته به یې عبادت کولو، خو د ده تلاوت او لمونځ کې دومره خوږوالی ؤ او ژړل به یې چې د مشرکینو نارینه او ښځې به ورته ودریدل او فکر به ورته وړیوو، چې دا دین حقیقي دین دی، خو د مشرانو له ویرې به چپ وو، خو مشرکینو به ځوانانو ته ویل: چې مه یې پریږدئ چې عبادت وکړي نو هماغه ؤ چې ابوبکر رضي الله عنه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل: زه له دې وطن بل ځای ته ځم دلته له عبادت خوندونه نه شم اخستی او رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته حبشې ته د تللو اجازه ورکړه، نو په همدې نیت له کوره ووتلو، لاره کې یو قوم باندې تیریده چې (برک غماد) علاقه وه د هغه قوم مشر ابن الدغنة ورته په مخه ورغی، اواز یې ور باندې وکړ: ابوبکر (رضي الله عنه) چیرته پخیر؟

ابوبکر رضي الله عنه ورته په غمجن اواز باندې وویل: خپل قوم له مکې را وشړلم.

ابن الدغنة وویل: ستا قوم هغه څوک را شړي چې د غریب سره مرسته کوي؟

کونډې او یتیمان پالي، مظلوم له ظالم ژغوري، درواغ نه وایي، د ښه نسب خاوند دی، نه دا نه شي کیدای راځه بیرته واپس شه زه امن درکوم او له لاس یې ونیولو، بیرته مکې ته راغلل لومړی ابن الدغنة بیت الله شریف کې اعلان وکړ: چې ما ابوبکر رضي الله عنه په امن کړی، بیا د مکې د سرسختو مشرکینو په کورونو وګرځیدو، ټول یې خبر کړل چې که هر چا ابوبکر رضي الله عنه ته نقصان ورسولو خیر یې نشته، ټولو د هغه خبره ومنله خو یو شرط یې کیښود چې حرم شریف کې به عبادت نه کوي کور کې به خپل لمونځ او تلاوت کوي، نو ابن الدغنة ابوبکر رضي الله عنه ته وویل، همدا سې وکړه نو ابوبکر رضي الله عنه د خپل کور په ساحه کې وړوکی مسجد ځان ته جوړ کړ، هلته به یې عبادت کولو، خو دومره ښکلي اواز باندې به یې تلاوت کولو چې ډیر مشرکین به یې لیدو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودریدل او ویل به یې: والله چې دغه دین حق دی؛ خو له ویرې یې اظهار نه شو کولای، اخیر مشرکینو ته دا کار سخت تمام شو چې که همدا سې ډلې ډلې خلک د ده تلاوت اوریدو ته ودرېږي؛ نو شاید ټول اسلام قبول کړي، نو ابن الدغنة ته ورغلل چې ته ورته ووایه چې یو چیرې پټ ځای کې عبادت وکړي نږدې ده چې د ټولې مکې خلک خراب کړي زمونږ خلکو خپل کارونه پریښي دي د ده لیدلو ته ولاړ وي، نو ابن الدغنة راغی ورته یې وویل: یا ابوبکره (رضي الله عنه) یا خو ته خپل عبادت چیرته پټ کوه یا زه درنه خپل امن بیرته اخلم چې دوی هر کار در سره وکړ، نو کوي به یې.

ابوبکر رضي الله عنه ورته وفرمایل، ته دی خپل امن بیرته واخله زه فقط د خپل رب جل جلاله نه امن غواړم زه عبادت نه شم پریښودای، نو هغه ترې خپل امن بیرته وخست او ابوبکر رضي الله عنه بیا تکلیفونه ګالل په ځان ومنل.

ابوبکر رضي الله عنه فرمایې: ما جاهلیت کې هم شراب نه دي چښلي، د بتانو عبادت مې نه دی کړی، زنا، سود او دوکه مي نه ده کړې، درواغ مې نه دي ویلي.

فرمایې: چې یوه ورځ د جاهلیت په وخت کې پلار راته وویل: چې فلاني بتخانې ته مې ورسوه، هغه رو‌ند ؤ ما ډیرې بهانې ورته وکړې؛ خو هغه مجبور کړم کله چې مې بوتلو نو هغه په خپل کار مشغول شو زه یو غټ بت ته ورغلم ورته مې وویل، وږی یم د خوراک له پاره کوم څه راکړه خو جواب یې را نه کړ، بیا مې ترې جامې وغوښتلې چې جواب یې را نه کړ، نو یوه غټه تیږه (ډبره) باندې مې په دې مخ وویشتلو او بل (پړ) مخ را پریوتلو، نو فرمایې ما چې د شام د تجارت سفر کې کوم خوب لیدلی ؤ ډیر په بې صبرئ سره د هغه رښتیا کیدو ته په تمه وم.

د شام سفر او دا سې نورې زړه راښکونکې پیښې مه هیروئ.

◊◊◊◊◊

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۴) برخه.

د ابوبکر صدیق رضي الله تجارت

☜ ابوبکر رضي الله عنه د اسلام نه وړاندې هم تجارت کولو د بعثت په کال د تجارت له پاره شام ته تللی وو، هلته یې خوب ولید، چې سپوږمۍ له خپل ځایه را روانه شوه او ټوټه ټوټه شوه او د مکې والا په کورونو باندې را پریوته او ټوټې یې بیرته سره یو ځای شوې او بیرته خپل مکان ته ولاړه، خو یوه برخه چې د ده په کور را پریوتې وه پاته شوه نو د خوبه را پورته شو او زیات تشویش کې شو، چې کومه پیښه نه وي شوي او زما کور ته کوم نقصان ونه رسیږي، همدې حالت کې هغه راهب یا د یهودو عالم ور په یاد شو چې هلته ؤ په بیړه هغه ته ورغی او خوب یې ورته تیر کړ، د خوب په اوریدلو سره د راهب مخ باندې د زیاتې خوشحالئ اثرات را ښکاره شول او ورته یې وویل: ته له کوم ځایه راغلی یې؟

ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: له مکې څخه!

راهب په نسب څوک یې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر رضي الله عنه وویل: بنو عبد مناف !
راهب په قوم څوک یې؟
ابوبکر رضي الله عنه قریش !
راهب ورته وویل: تاسو کې اخیري رسول صلی الله علیه وسلم، همدا اوس مبعوث کیدونکی دی او هغه سپوږمۍ همدا ده او ته به یې وزیر یې پام کوه د هغه ملګرتیا کې سستي ونه کړې !

کومه ټکره چې ستا کور کې پاتې شوې ده، هغه اسلام دی، پس له دې ابوبکر رضي الله عنه خپل سفر را لنډ کړ او په ډېره ناقرارئ را روان شو او دی (رضي الله عنه) سوچونو (فکرونو) اخستی وو، دا نبي صلی الله علیه وسلم به څوک وي؟ کوم سردار به وي؟
نه نه سردار یا قومي مشر نه شي کیدای، هغوئ خو د بتانو عبادت کوي، سلګونه کلونه یې یو تر بل دښمنئ تازه ساتلې، داسې خلک د الله جل جلاله رسول نه شي کیدای هغوئ خو لورګانې (لوڼې) ژوندئ ښخوي، مالدار یې په غریب ظلمونه کوي، درواغ وایې شراب خواره دي، نه نه داسې خلک نبي صلی الله علیه وسلم کیدای نه شي بیا یې فکر وکړ، چې په ځوانانو کې به نبي پیدا شي؟
خو ځوانانو کې به داسې وړ شخص کوم یو وي؟
همدې فکرونو کې د مکې اطرافو ته را ورسید او داسې یې محسوس کړل چې ضرور کومه پیښه شوې ده، ایا کوم مشر به مړ شوی وي؟ ټول خلک پریشانه ښکاري یا ربه خیر کړې، تر ټولو لومړی ابوجهل ملعون مخ ته ورمنډه کړه ورته یې وویل: عتیقة خبر نه یې؟
ابوبکر رضي الله عنه له څه شي نه؟
ابوجهل ! هغه ستا د وړوکوالي یتیم ملګري، خو نوې نوې خبرې شروع کړي،
ابوبکر رضي الله عنه کوم یو یادوې؟ ژر کوه خبره خلاصوه:
ابوجهل ملعون هغه د عبدالله زوی یادوم !
یو دم د ابوبکر رضي الله عنه هغه خوب را یاد شو.
ابوبکر رضي الله عنه وایه څه یې ویلي دي؟ ابوجهل ! هغه وایې ماته جبرائیل (ع) وحې راوړې زه تاسو ته نبي صلی الله علیه وسلم را لیږل شوی یم:
ابوبکر رضي الله عنه نو تا له هغه شخه په دې څلوېښتو کلونو کې کوم درواغ خبره اوریدلې؟
ایا مونږ کې په آمین مشهور نه دی؟
ابوجهل: هو آمین خو دی خو داسې نا اشنا خبرې کوي وایې د بتانو عبادت پریږدئ نو مونږ دا کار کولای شو؟
ابوبکر رضي الله عنه ښه مخه مې پریږده چې کور ته ولاړ شم.
ابوجهل: نو ته پکې څه وایې؟
ابوبکر رضي الله عنه: پریږده چې کور ته ولاړ شم•.

•حکایة الصحابة جلد اول، سیرت ابن هشام جلد دوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۵) برخه.

ابوبکر رضي الله عنه چې کله له ابو جهل څخه رخصت شو نو خپله سورلۍ یې په ډیره تیزۍ سره خپل کور طرف ته روانه کړه د مکې ماشومانو مخکې ترینه منډې کړې او ورو کې عائشه رضي الله عنها او پیغله اسماء رضي الله عنها یې د پلار په راتګ خبرې کړې هغوئ دواړه ورته استقبال ته راوتلې وې، له خوشحالۍ په جامو کې نه ځایدې.

دې وخت کې ابوبکر رضي الله عنه ورته را ورسید، دواړه یې ښکل کړې او کور ته دننه شو، اسماء رضي الله عنها د سورلۍ مهار ونیولو، چې سامان ترې را کښته کړي او کوچنۍ عائشې رضي الله عنها چغې کړلې بابا بابا ته ته خبر یې؟

ابوبکر رضي الله عنه: له کوم شي لور جانې؟

عائشه رضي الله عنها هغه ستا ملګری یادوم ! هغه آمین (یعنې امانتدار او ریښتونی) یادوم.

ابوبکر رضي الله عنه هو هو لورې زه خبر یم: ښه نو ته چا خبر کړلې؟

ابوبکر رضي الله عنه: هغه ابو جهل لعنتي خبر کړی یم.

دې وخت کې یې کورودانه (میرمن) ورته راغله سترې مه شي یې ورسره وکړه او سمدستي د والدینو طرف ته ورغی پلار یې نابینا ؤ د دواړو سره یې سترې مه شي وکړه او اسماء رضي الله عنها ته یې اواز وکړ، لورې ماته پاکې جامې او اوبه ژر تیارې کړه چې ولامبم یو چیرې روان یم بیړه (تلوار) مې دی.

اسماء رضي الله عنها: ښه پلاره دا دی اوس یې راوړم لږ صبر وکړه، بي بي أم رومان رضي الله عنها ورته وویل: ولې خیر خو دی؟ اوس راغلې لږ دمه شه، څه وخوره ولاړ به شې.

ابوبکر رضي الله عنه: نه نه زه خوراک نه کوم بیړه (تلوار) مې دی کومه خبره نه شته. هغه د بني هاشم اولاد ته ورځم چې آمین (محمد صلی الله علیه وسلم) وګورم اندیښنه مې ده، دې وخت کې اسماء رضي الله عنها اوبه او جامې راوړلې غسل یې وکړ او د کوره په تیزۍ سره راووتلو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم کور ته ورغی، یو خوا ته ودریدی اواز یې وکړ، ای د بنو هاشم خاندانه محمد صلی الله علیه وسلم کور کې شته؟

رسول الله صلی الله علیه وسلم، چې ډیر خپه او پریشانه کور کې ناست ؤ ځکه د خپل کور فقط یو څو تنو نه، ماسوا چا یې دعوت نه ؤ منلی، نو د ابوبکر رضي الله عنه اواز باندې یې مخ لکه د ګلابو وغوړید، خپل غلام زید رضي الله عنه ته یې وویل: ماته د عتیق یعنې ابوبکر رضي الله عنه اواز ښکاري ورشه که ابوبکر رضي الله عنه وي دننه یې راوله.

زید رضي الله عنه چې کله ابوبکر رضي الله عنه را دننه کړ او رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه نوراني مخ یې مسکی ولیدی خوشحالي یې نوره هم زیاته شوه سترې مه شي یې ور سره وکړه او ابوبکر رضي الله عنه مخامخ ورته کښیناست او ورته ویې وویل: تر ټولو اول راته ستا د بعثت خبره وکړه چې ډیره مې ورته تلوسه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته قصه داسې شروع کړه:
☜ چې زه به له خلکو پټ د غه مخامخ غره کې غار حراء ته تلم او هلته به مې عبادت کولو، خو دا وار مې چې عبادت شروع کړ، یوه ملائکه راته راغله او ماته یې وویل: ته الله جل جلاله خپل امت ته نبي را لیږلی یې ورشه هغوئ توحید ته راوبله او ماته یې وویل: چې ولوله ما ورته وویل: زه خو لوستل نه شم کولای امي یم، نو هغه زه غیږ کې ونیولم او بیا ئې راته وویل: چې ولوله دا وار یې راته سورت العلق تلاوت کړ، ما هم ولوست؛ بیا هغه را څخه ولاړه، زه کور ته راغلم ډار شوی وم خدیجې رضي الله عنها ته مې وویل: پټ مې کړه یخني مې کیږي او پوره قصه مې ورته وکړه. هغې تسلي راکړه او ورقه بن نوفل عالم ته ورغله هغه یې تره وه، هغه نه یې پوښتنه وکړه: هغه ورته ویلي وو، دا هم هغه ناموس یا ملائکه ده چې نورو انبیاؤ ته ورتلله او ورته ویلي یې وو، چې ستا خاوند نبي شوی دی خو کاش چې زما طاقت وای چې کومک مې ور سره کړی وای.
نو ابوبکر رضي الله عنه فرمایي: کله چې مې دغه خبرې واوریدلې سمدستي مې د شهادت کلمه وویله او ور پورته شوم د ده مبارک مخ، تندی او سترګی مې ښکل کړې او کلک مې غیږ کې ونیولو، بیا مې لاس باندې ور سره د کلکې همکارئ بیعت وکړ او له دې وروسته ما خپل خوب او شام د راهب تعبیر ورته ووایه چې ډیر زیات ور باندې خوشحاله شو.
نو له دې وروسته رسول الله صلی الله علیه وسلم په ښکاره بیت الله شریف کې لمونځ کولو اراده وکړه.
☜ عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمایي: چې ما د ابوبکر رضي الله عنه بهادري او همت هغه وخت ولید، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم بیت الله شریف کې په لمونځ ودرید او د مشرکینو سرسخت مشر عقبة ابن معیط راغی او د رسول الله صلی الله علیه وسلم غاړه مبارکه کې یې څادر واچولو او په ډیره سختئ یې را کش کړ، هیچا د مشرکینو له ویرې همت نه شو کولای چې ترې خلاص یې کړي، خو ابوبکر رضي الله عنه په منډه ورغی او د عقبة ابن معیط ګردن ته یې لاس واچولو او دومره سخت ټک یې ورکړ، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم یې ترې خلاص کړ او د مسلمانانو په بې وسئ یې په چغو چغو ژړل او داسې یې ویل:
ای ظالمانو محمد صلی الله علیه وسلم، کومه ګناه کړې ده؟ چې تاسې دومره ظلم ور باندې کوئ دا خو تاسو له درواغو، دوکې، شرک او ظلم څخه منع کوي تاسو چې ژوندئ لورګاني (لونې) په مځکه کې ښخوئ له هغه مو منع کوي، دا خو تاسو نه مشرتوب، مال او دولت نه غواړي، ستاسې د لورګانو (لوڼو) نکاح ته په تمع نه دی، دا خو تاسې د جهالت نه روښنایې ته راولي، تاسو ته وایې چې یو له بله هغه د سلګونو کلونو دښمنئ ختمې کړئ، د بتانو عبادت پریږدئ چې نه خیر درته رسولای شي او نه شر، نو له دې وروسته یې رسول الله صلی الله علیه وسلم کور ته راوست.
☜ عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمایي: زما تر ټولو بده خاطره همدا ده چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلم د بچ کیدلو کوښښ ونه کړای شو.

راتلونکې کې د ابوبکر رضي الله عنه د بلال رضي الله عنه ازادول او نور په زړه پورې حالات را سره اوسئ.

◊◊◊◊◊

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۶) برخه.

د رسالت اولني قبلوونکې اوه کسان:

① ابوبکر رضي الله عنه

② عمار رضي الله عنه

③ مور يې سمية رضي الله عنها

④ پلار يې ياسر رضي الله عنه

⑤ صهيب رضي الله عنه

⑥ بلال رضي الله عنه

⑦ او مقداد رضي الله عنه

ابوبکر رضي الله عنه فرمايي: زما قوم زه لږ له تکليفونو څخه منع کولم او رسول الله صلى الله عليه وسلم، خپل تره ابو طالب ترينه دفاع کوله، خو د دغه نورو مدافعين او خپلوان نه وه، نو ځکه يې ډير زيات تکليفونه گالل کله چې بلال رضي الله عنه مسلمان شو، نو بلال رضي الله عنه د سرسخته کافر مشر امية ابن خلف غلام ؤ هغه به تري جامې وکښلې او بربنډه (لخ) به په شا په سرو شگو کې واچولو او غټې غټې تيږې (ډبرې) به يې ور باندې کيښودلې، لاسونه به يې شا ته ورتړلي وو او ماشومانو ته به يې ويل، له پاسه ورباندې گرځئ او ورته ويل به يې، چې ووايه خدايان مې لات، منات، او عزي دي، خو بلال رضي الله عنه به اَحَدْ اَحَدْ چغې وهلې بيا به يې هلکانو ته وويل: چې غاړه کې پړی ورته واچوئ او د مکې لارو کې يې راوگرځوئ، تر هغه چې له توحيده انکاري شي او همداسې به ورسره کيدل، خو بلال رضي الله عنه به اَحَدْ اَحَدْ چغې وهلې،

آخير رسول الله ﷺ ابوبکر رضي الله عنه ته وويل: چې بلال رضي الله عنه ډير په تکليف کې دی له دې مشرکينو خلاصول غواړي.

نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو چې د رسول الله ﷺ مطلب د هغه ازادول دي، نو کور ته ولاړ او کور کې يې يو رطل چې د کيلو نه لږ کم دی سره زر را واخستل او امية ابن خلف ته ورغی او ورته يې و ويل: ته دا مسکين ولې په غذابوې؟ زه يې بدل کې که هر شی غواړې درکوم:

زما سره يو تور غلام دی چې د بلال رضي الله عنه نه تکړه او صحتمند دی او هغه هم ستا په دين دی هغه به درکړم که اشرفۍ غواړې، اشرفۍ به درکړم هغوئ ومنله.

يو روايت کې دي، چې غلام يې ورکړ، بل روايت دی، چې اشرفۍ يې ورکړې، بل روايت دی، چې دواړه يې ورکړل او بلال رضي الله عنه يې ازاد کړ.

کله چې هغه کافر نه بلال رضي الله عنه ازاد شو؛ نو ابوبکر رضي الله عنه ته يې وويل: زما دې په لات، منات او عزي قسم وي که تا زما نه بلال رضي الله عنه د يوې قجورې دانه باندې غوښتی وای ما به در کړی وای، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وويل، زما دې په خپل رب ﷻ باندې قسم وي: که تا زما ټوله شتمنئ باندې را کولای هم ما به درنه آخستی، تا ته د ده قيمت څه معلوم دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر رضي الله عنه چې کله بلال رضي الله عنه ازاد کړ؛ نو بلال رضي الله عنه بیا له رسول الله ﷺ څخه نه جدا کیده، چې څومره غزاګانې شوي دي بلال رضي الله عنه ټولو کې د یو بهادر سپاهي په شان خپله توره چلوله؛ خو د خوند وخت د بدر غزا وه، چې امیة ابن خلف زخمي پروت ؤ او بلال رضي الله عنه یې په سینه ناست ؤ او ورته ویل به یې:

☜ تا چې ماته ویل: خدای ﷻ ته دې ووایه چې تا را څخه خلاص کړي اوس دې ته هغه لات او منات را وغواړه چې تا بچ کړي.

رسول الله ﷺ فرمایې: چې دنیا کې څلور سیدان دي،

- اول زه د عربو،
- دوهم بلال رضي الله عنه د حبشو،
- دریم صهیب رومي رضي الله عنه د روم د خلکو،
- څلورم سلمان فارسي رضي الله عنه د فارسیانو.

کله چې د مسلمانانو تعداد ۳۸ یا ۳۹ ته ورسید، نو رسول الله ﷺ خپل کور کې اول وار په جماعت لمونځ وکړ، چې بلال رضي الله عنه هم ور سره ؤ، نو بلال رضي الله عنه د رسول الله ﷺ اولني مؤذن هم دی، پاک خدای ﷻ ډیر ښکلی زړه، رانښکونکی اواز ورکړی ؤ او بلال رضي الله عنه کله هم تهجد نه قضاء کول، چې کله به مسجد ته را روان ؤ رسول الله ﷺ به یې د پښو اواز پیژندو، کله چې رسول الله ﷺ معراج ته ولاړ، نو هلته یې هم د جنتونو دروازه کې د بلال رضي الله عنه د پښو اواز وا ورید، کله چې له معراج څخه بیرته را وګرځیده، نو بلال رضي الله عنه نه یې پوښتنه وکړه چې ته ماته ووایه چې ته کوم داسې غوره کار کوې چې ما ستا د پښو آواز د جنت دروازه کې وا ورید؟ بلال رضي الله عنه ورته وویل: نور نه پوهیږم؛ خو چې کله هم اودس مات کړم بیا نوی اودس کوم، بې اودسه نه ګرځم او بیا له اوداسه وروسته خامخا دوه رکعته تحیة الوضوء لمونځ کوم، نو رسول الله ﷺ ورته وویل: بس همدا سبب دی چې ته د دومره لوړې درجې خاوند شوی یې.

بلال رضي الله عنه د عمر رضي الله عنه د خلافت تر وخته مکه کې ؤ بیا عمر رضي الله عنه ورته اجازه ورکړه، شام ته ولاړ او هلته یې ډیر فتوحات نصیب شول، هم هلته شهید شو او هم هلته دفن شوی دی.

را تلونکې برخه کې د ابوبکر رضي الله عنه د پلار ابو قحافه رضي الله عنه مسلمان کیدل او د ابوبکر رضي الله عنه نور فضائل را سره اوسئ

◊◊◊◊◊

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۷) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه بهتري او لوړې درجې دا دي، چې تر ټولو لومړی مسلمانیدل، تر ټولو به د رسول الله ﷺ په امتیانو کې اول جنت ته ننوځي.

رسول الله ﷺ فرمایي: تر ټولو لومړی به زما په امتیانو کې ابوبکر رضي الله عنه جنت ته ننوځي.

او د عشره مبشره یعنې هغه لس تنه صحابه چې د جنت خوشخبري ورکول شوې ده هغوئ کې یې لومړی نوم ذکر شوی دی.

ابوبکر رضي الله عنه په رسول الله ﷺ دومره مئین ؤ چې د هیڅا پرواه یې نه کوله، یوه ورځ یې والد ابوقحافه چې لا مسلمان شوی نه ؤ د رسول الله ﷺ په باره کې لږ نامناسب الفاظ استعمال کړل، چې دا یې دیکه یې ورکړه، چې وغورځید، بیا یې رسول الله ﷺ ته دا خبره ذکر کړه چې رسول الله ﷺ ور باندې خفه شو، چې ولې دې داسې کار کړی دی؟ د ابوبکر رضي الله عنه مشر زوی عبدالرحمن رضي الله عنه فرمایي، چې ما خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته وویل، چې زه لا مسلمان شوی نه وم او د مکې مشرکینو سره د رسول الله ﷺ مقابلې ته راغلی وم، چې ته د بدر غزا کې زما توري ته برابر شوی وې؛ خو د پلاروالي احترام مې وکړ، ومې نه وهلې نو؛ زما والد ابوبکر رضي الله عنه راته وویل: زما دې په رب ﷻ قسم وي که ته ما ته په نظر راغلی وای چې د کافرانو له لوري جنګیږې ما به له تا نه سر پرې کړی وای زه د اسلام په باره کې د هیڅا پروا نه کوم.

☚ عمر رضي الله عنه فرمایي: چې یوازې ابوبکر رضي الله عنه زما د ټول خاندان نه غوره دی.

☚ عمر ابن العاص رضي الله عنه فرمایي: چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه، څوک ډیر در باندې ګران دی؟

نو رسول الله ﷺ وویل: عائشه رضي الله عنها ! ما وویل: نه نارینه یادوم ! نو راته ویې فرمایل: د هغې پلار ابوبکر رضي الله عنه.

ابوهریره رضي الله عنه فرمایي: چې رسول الله ﷺ د صحابه کرامو څخه پوښتنه وکړه: چې چا نن روژه نیولې ده ؟ ابوبکر رضي الله عنه وویل: ما ! بیا یې وفرمایل: چې چا نن جنازه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وویل: ما ! بیا یې وفرمائل: چې چا نن مسکین ته خوراک ورکړی دی؟ ابوبکر رضي الله عنه وویل: ما ! بیا یې وویل: چې چا نن د مریض پوښتنه کړې ده؟ ابوبکر رضي الله عنه وویل: چې ما ! نو رسول الله ﷺ وفرمایل: چې چا ته دغه خوبیانې جمع شي هغه جنتي دی !

☚ عمر رضي الله عنه فرمایي: ما د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت په وخت کې وغوښتل چې د شپې د خلکو تکالیف معلوم کړم بیا خلیفه پرې خبر کړم؛ نو د شپې راووتلم یوه نابینا بوډۍ زنانه وه د هغې کوم خپلوان نه وه؛ نو ګاونډیانو به یې خدمت کولو، نو زه د هغې کور ته ورغلم ګورم چې هر کار په بهترینه طریقه شوی دی او هغې ته خواړه هم پاخه شوي وو او ورکول شوي وو، نو بله شپه لږ وختي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلم خو بیا هم د هغې خدمت چا کړی ؤ، اخیر مې فیصله وکړه چې دغه کس معلوم کړم، نو ډیر وختې د هغې د کور سره نږدې پټ شوم کله چې د شپې د خلکو تګ را تګ ختم شو نو ګورم چې خلیفه ابوبکر رضي الله عنه راغی او د هغې په خدمت لګیا شو، نو ما وویل: عمره ! ته به کله هم د ده درجې ته ونه رسیږې، بیا عمر رضي الله عنه فرمایي: چې یو وار رسول الله ﷺ د صدقاتو غوښتنه وکړه: د یوې غزا له پاره تیاري کیدله، نو زړه کې مې وویل: چې نن به خامخا د ابوبکر رضي الله عنه نه وړاندې کیږم او خپله نیمه شتمني مې راوړله؛ خوهلته ابوبکر رضي الله عنه ټوله شتمني راوړې وه؛ نو رسول الله ﷺ ترې پوښتنه وکړه چې کور کې دې څه شی پریښي دي؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: چې بس الله ﷻ او رسولله ﷺ مې ورته پریښي دي ! نو عمر رضي الله عنه فرمایي: هلته هم ابوبکر رضي الله عنه را نه نومره وړې وه.

☚ اسماء رضي الله عنها فرمایي: چې کله مې والد ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ سره هجرت کولو ټولې ۲۰۰۰ زره اشرفۍ کور کې وې ټولې یې واخستلې نو نیکه مې (ابو قحافه) کور ته راغی هغه نابینا ؤ راته یې وویل: چې ابوبکر (رضي الله عنه) به تاسو نه ټول مال وړی وي؟ ما ته د هغه مینه د خپل دوست سره معلومه ده.

☚ اسماء رضي الله عنها فرمایي: چې ما ژر ژر واړه واړه کاڼي یا تیږې د کوټې کونج کې جمع کړلې او کپړه یا د ټوکر یوه برخه مې سربیره ور باندې واچوله او د هغه لاس مې ور باندې کیښود، چې ګوره دا روپۍ یې پریښي دي چې د ده تسلي وشي، خو کور کې هیڅ نه وه.

◊◊◊◊◊

د أبوبکرصدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۸) برخه.

لکه څرنګه چې ذکر شوي دي چې أبوبکر الصدیق رضي الله عنه اول ځل د هجرت په نیت کوښښ کړی وو، بیا د برک غماد علاقې یو مشر ابن الدغنة بیرته را کرځولی ؤ، یو ځل بیا یې رسول الله صلی الله علیه وسلّم ته وویل: چې یارسول الله صلی الله علیه وسلّم ماته د هجرت اجازه وکړه خو داځل رسول الله صلی الله علیه وسلّم ورته وفرمایل: صبر وکړه کیدای شي ملګري دي پیدا شي خو کله چې الله جل جلاله رسول الله صلي الله وسلّم ته د هجرت أمر وکړ، د غرمې وخت ؤ چې د أبوبکر رضي الله عنه کور ته ورغی ورته یې وویل: کور کې چې څوک وي له دې ځایه یې لیرې وباسه چې خصوصي خبره درسره لرم؛ نو أبوبکر الصّدیق رضي الله عنه ورته وویل: یارسول الله ﷺ دا یوه ستا بي بي عایشه رضي الله عنها ده دا نور زما اهل او اولاد دی د خطرې امکان نشته، نو رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: چې ماته د هجرت أمر شوی دی نو أبوبکر رضي الله عنه ورته وویل: یارسول الله ﷺ زه درسره یم یو اځې دې نه پریږدم بیا یې عایشې رضي الله عنها او أسماء رضي الله عنها ته وویل: ژر کوی د سفر له پاره اوښان او خوراکي شیان تیار کړئ. هغوئ ژر ژر هر څه برابر کړل او بیګاه ته د شپې دواړه ووتل.

رسول الله ﷺ په خپله بستره علي رضي الله عنه بن ابي طالب پرې ایستلی وو، چې صبا ته د خلکو امانتونه ور وسپارې ځکه چې مسلمانانو او کافرانو به د امانت ساتلو له پاره شیان او نقد درهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکول او زیات امانتدار ؤ او همدغه شپه ټولو مشرکینو ټول تکړه ځوانان را غونډ کړل د پروګرام مطابق یې وسله ورکړله او د رسول الله ﷺ کور یې محاصره کړ، کله چې رسول الله ﷺ له کوره راووت دعاء یې وکړه او ټولو ورته کتل سترګو یې کار نه کولو او رسول الله ﷺ أبوبکر رضي الله عنه سره یو ځای او د غار ثور طرف ته ولاړل او هلته غار کې کښیناستل، کله چې صبا شو او رڼا خپره شوه نو ورته معلومه شوه چې په بستره علي رضي الله عنه ویده ؤ او رسول الله ﷺ هجرت کړی، نو هغوئ ټول ور پسې په آسونو او اوښانو ووتل ټولې لارې یې ولټولې؛ خو هیڅ ته یې درک ونه لګید تر هغې چې د غار ثور په طرف هم ولاړل هلته کوترو هګۍ واچولې او په هماغه ځای کښیناستلې او غڼې د غار په خوله جالونه جوړ کړل تر څو مشرکینو ته معلومه شي چې دننه څوک نشته که څوک وای نو د غڼې جالونه او کوترې هګۍ به خرابې شوې وای، کله چې مشرکین په دغه ځای تیریدل او خبرې یې ابوبکر رضي الله عنه واوریدلې نو ابوبکر رضي الله عنه وویل:

یارسول الله ﷺ که دوئ خپلو پښو ته وګوري نو مونږ ورته ښکارو، نو رسول الله ﷺ ورته وویل: مه غمجن کیږه مونږ دوا ړو سره الله جل جلاله دی یعنې الله جل جلاله زمونږ ساتنه کوي، یا ابوبکره رضي الله عنه ته د هغه دوه کسانو په هکله څه فکر کوې چې دریم ورسره الله جل جلاله دی

{لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا} مشرکینو ونه لیدل درې ورځې هلته غار کې پاتې شول تر هغې چې مشرکین ټول نا امیده بیرته مکې مکرمې ته ستانه شول، درې ورځې به ورته د شپې عبدالله بن ابي بکر رضي الله عنه او د ابوبکر رضي الله عنه غلام خوراک وروړلو، بیا دوئ له غار ثور ووتل او مدینې منورې ته روان شول،

لاره کې د أم معبد رضي الله عنه د وچې میږې شیدې رالوشل څنګه وشول•؟

◊◊◊◊◊

د أبوبکر صدیق بن ابو قحافهٔ رضي الله عنه د سیرت مبارک (۹) برخه.

موضوع د أبوبکر رضي الله عنه مار چیچل، د أم معبد الخزاعیة وچې، زړې أو مریضې میږې شیدې کول، حافظ ابوبکر البزار رضي الله عنه مسلسل حدیث د جابر ابن عبدالله رضي الله عنه څخه روایت کړی دی: کله چې أبوبکر رضي الله عنه او رسول الله ﷺ غار ثور ته ورسیدل نو هلته درې ورځې وو، یو وخت رسول الله ﷺ ته خوب ورغی هغه ویده شو د ابوبکر رضي الله عنه غیږ کې یې سر مبارک کښېنود ابوبکر رضي الله عنه سره چې اضافه جامې یا څادر ؤ هغه یې وشکولې (ټکړې ټکړې کړلې) او د غار سورې یې ور باندې بند کړل، یو سوری پاته شو هغې ته یې د پښې پونده کښېنوده د دې له پاره که کوم ماریا لړم وي چې رسول الله ﷺ ته تکلیف ونه رسوي، خو هغه ځای کې مار ؤ کوم ځای کې

• وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم قد سار مع أبي بكر رضي الله عنه والذي كان ينتظر بفارغ الصبر مرافقته لرسول الله حيث إنه كان استأذن رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل ذلك بالهجرة فقال له عليه السلام لا تعجل لعل الله أن يجعل لك صاحبا.

وكانت الصحبة مع رسول الله صلى الله عليه وسلم، سارا حتى وصلا إلى غار ثور فدخلاه، وجاءت العنكبوت فنسبت على بابه، وجاءت حمامة فباضت ورقدت فلما وصل رجال قريش إلى الغار قال أبو بكر: يا رسول الله لو أن أحدهم ينظر إلى قدميه لأبصرنا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم يا ابا بكر ما ظنك باثنين الله ثالثهما. معناه أن الله تعالى هو الذي يحفظنا وينصرنا. وليس معناه أن الله تعالى موجود معهما في الغار وكذلك قوله تعالى إخبارا عن نبيه صلى الله عليه وسلم أنه قال: {لا تحزن إن الله معنا} ليس معناه أن الله تعالى بذاته معهما في الغار بل المعية هنا هي معية النصرة أي الله تعالى هو الذي ينصرنا ويحمينا لأن الله تعالى لا يوصف بانه يحل مكانا فهو الموجود بلا مكان وهو المنزه عن كل صفات الخلق.

لقد حمى الله تعالى نبيه ومن معه ،

رواه مسلمۃ والبخاریۃ باب هجرة النبیﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ابوبکر رضي الله عنه پوه نده اېښې وه؛ نو ابوبکر رضي الله عنه یې وچیچلو، خو ابوبکر رضي الله عنه دردونه برداشت کړل هغه نه غوښتل چې رسول الله ﷺ له خوا ړه خوبه راویښ شي خو بې اختیاره یې له زیات درده اوښکې د رسول الله ﷺ په مخ مبارک تویې شوې چې رسول الله ﷺ راویښ شو او پوښتنه یې وکړه چې ولې او څه پېښه وشوه؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: مار وچیچلم! نو رسول الله ﷺ وربانډې خپلې لاړې یا لعاب مبارک ومښل او درد یې ختم شو، بیا یې مار ته وویل: ایا تا ته شرم نه درتلو، چې زما ملګری دې وچیچو؟ نو مار ورته وویل: یا رسول الله ﷺ ما له چا اورېدلي وه چې اخیري نبي ﷺ به دلته پناه راوړي نو زه دلته په طمع وم چې ستا دیدن وکړم، خو د ابوبکر رضي الله عنه پښې زما څخه منع کړې وې، بل روایت کې راغلي: چې دغه ماریو شیطان ؤ چې ابلیس ورته ویلي وه چې ولاړ شه رسول الله ﷺ وچیچه خو کامیاب نه شو بیا فرمایي: چې کله رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه له غار ثور څخه وتل نو عبد الله بن اریقت الیثي یې په مزدورۍ نیولی ؤ هغه ته لار معلومه وه چې لار ورته وښایي او د ابوبکر رضي الله عنه غلام عامر بن فهیره هم ورسره ؤ، لاره زیاته اوږده وه پوره اته ورځې مزل ؤ نو اوله ورځ ماښام یوه دښته کې خیمې ولاړې وې هلته ورغلل خیمه کې د أم معبد په نوم یوه زړه ښځه وه ورته یې وویل: میلمنو زه یوه ښځه یم نارینه را سره نشته که تاسو شپه کول غواړئ د هغه کلي مشر ته ورشئ هغه به مو ښه عزت وکړي، خو رسول الله ﷺ ورته جواب ورنه کړ او ورته یې وویل: که تا سره د حلالولو له پاره څه شی وي یا شیدې وغیره د خرڅولو له پاره وي مونږ یې در څخه اخلو، خو هغې وویل، اوس خو څه نشته چې در یې کړم.

لږ وخت وروسته یو ځوان د خیمې په طرف راغی هغه د دغې ښځې أم معبد زوی ؤ هغې خپل زوی ته یوه میږه او چاړه ورکړه چې دا میږه بوځه (ورو له) چې هغه میلمانه یې حلاله کړي هغه ځوان میږه راوستله چې دا تاسو حلاله کړئ نو رسول الله ﷺ ورته وویل: ته چاړه بیرته یوسه او یو لوښی راوړه چې دغه میږه پکې ولوشم هغه په تعجب سره وویل: دا میږه زړه، مریضه او وچه ده شیدې نه کوي، رسول الله ﷺ ورته وویل: ته ولاړ شه لوښی راوړه هغه بیرته ولاړی مور ته یې قصه وکړه هغې هم تعجب وکړ، چې دا څرنګه خلک دي له وچې میږې د شیدو طمع کوي خو هغه ځوان لوښی راوړ، بیا رسول الله ﷺ بسم الله الرحمن الرحیم وویل: د میږې غولانځه بانډې یې لاس ونه مبارک ووهل د میږې غولانځه کې شیدې پیدا شوې رسول الله ﷺ هغه لوښي کې شیدې را ولوشلې هغه ځوان دوئ ته کتل چې دا څه رقم برکتي انسان دی وچه میږه کې یې شیدې پیدا کړې لوښی چې ډک شو رسول الله ﷺ هغه ځوان ته وویل: دا یوسه چې مور دې وڅښي او ته بل لوښی راوړه هغه ولاړی مور ته یې شیدې ور کړې، هغه هم حیرانه شوه بل لوښی یې ورکړ، بیا رسول الله ﷺ همدا سې لوښي را غوښتل تر هغه چې هغه مور او زوی په شیدو ماړه شول بیا دوئ څلورو کسانو هم وڅښلې تر هغه چې دوئ هم ماړه شول بیا یې هغې ښځې ته دعا وکړه سهار تړې بیا را روان شول.

د دې ښځې نور معلومات دا دي چې الله جل جلاله یې مال کې برکت واچولو مالداري یې زیاته شوه تر هغه چې یوه برخه یې مدینې منورې ته د خرڅلاؤ له پاره راوستله، نو أبوبکر رضي الله عنه بازار کې روان ؤ چې هغه ځوان یې ولید، مور ته یې ږغ وکړ: چې مورې هغه سړی خو دغه دی چې زمونږ خیمو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د هغه برکتي سړي سره راغلی ؤ، هغې ورته اواز وکړ، ابوبکر رضي الله عنه هم وپیژندل ورغی هغې ښځې ورته وویل: ستاسو په دعا خو زمونږ مالداري زیاته شوه، خو هغه برکتي سړی چیرې دی؟ ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: ته هغه پیژنې چې څوک ؤ؟ هغې وویل: نه! نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: هغه خو زمونږ رسول ﷺ دی نو هغې ورته وویل: مونږ بوځه (ورولـه) بیا ابوبکر رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته بوتلل هغوئ ایمان راوړ او رسول الله ﷺ ورته دوه غلامان او نور شیان ورکړل او ښه عزت یې ورکړ.

بیا هغې ښځې رسول الله ﷺ ته وویل: کله چې تاسو رخصت شوئ بیا نور ځوانان راغلل چې زیات قهریدلي وه ستاسو پوښتنه یې وکړه خو ما ورته وویل: دلته څوک نه دي راغلي خو ما به همیشه فکر کاوه چې دغه لارکې مونږ ته بادشاهان هم میلمانه شوي دي خو ستا په شان برکت والا مو نه وه لیدلي•.

د سفر سلسله جاري ده د سراقه ابن مالک قصه به ولولئ.

◊◊◊◊◊

د أبوبکر صدیق بن ابو قحافۀ رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۰) برخه.

سیرت ابن هشام او تفسیر ابن کثیر.

☚ د أبوبکر رضي الله عنه څخه روایت کړی دی، کله چې مونږ خلور کسان د هجرت په دوهمه ورځ روان شولو مونږ هیڅ تعقیب نه کړو تر هغې چې سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما را پسې را ورسید، کله چې ما ولید هغه په آس مونږ پسې را روان دی نو رسول الله ﷺ ته مې وویل: څوک را پسې را روان دی، نو رسول الله ﷺ راته وویل: مه ویریږه، ما ورته وویل: ما سره ستا فکر دی په خپل ځان نه یم، رسول الله ﷺ وویل: الله جل جلاله به یې دفع کړي تر هغې چې هغه بلکل را نژدې شو.

• وقال الحافظ أبو بكر البزار: حدثنا محمد بن معمر، حدثنا يعقوب بن محمد، حدثنا عبد الرحمن بن عقبة، بن عبد الرحمن بن جابر بن عبد الله، ثنا أبي عن أبيه عن جابر قال: لما خرج رسول الله ﷺ وأبو بكر مهاجرين فدخلا الغار، إذا في الغار جحر فألقمه أبو بكر عقبه حتى أصبح مخافة أن يخرج على رسول الله ﷺ منه شيء، فأقاما في الغار ثلاث ليال ثم خرجا حتى نزلا بخيمات أم معبد فأرسلت إليه أم معبد أني أرى وجوها حسانا، وإن الحي أقوى على كرامتكم مني، فلما أمسوا عندها بعثت مع ابن لها صغير بشفرة وشاة، فقال رسول الله ﷺ: «أردد الشفرة وهات لنا فرقا» يعني: القدح، فأرسلت إليه أن لا لبن فيها ولا ولد، قال: «هات لنا فرقا» فجاءت بفرق فضرب ظهرها فاجترت ودرت فحلب فملأ القدح فشرب وسقى أبا بكر، ثم حلب فبعث فيه إلى أم معبد، ثم قال البزار: لا نعلمه يروى إلا بهذا الإسناد، وعبد الرحمن بن عقبة لا نعلم أحدا حدث عنه إلا يعقوب بن محمد وإن كان معروفا في النسب، وروى الحافظ البيهقي من حديث يحيى بن زكريا بن أبي زائدة، حدثنا محمد بن عبد الرحمن بن أبي ليلى، ثنا عبد الرحمن بن الأصبهاني، سمعت عبد الرحمن بن أبي ليلى عن أبي بكر الصديق رضي الله عنه، قال: خرجت مع رسول الله ﷺ من مكة فانتهينا إلى حي من أحياء العرب، فنظر رسول الله ﷺ إلى بيت منتحيا فقصد إليه، فلما نزلنا لم يكن فيه إلا امرأة فقالت: يا عبد الله! إنما أنا امرأة وليس معي أحد، فعليكما بعظيم الحي إن أردتم القرى، قال: فلم يجبها وذلك عند المساء، فجاء ابن لها بأعنز لها يسوقها، فقالت: يا بني انطلق بهذه العنز والشفرة إلى هذين الرجلين فقل لهما تقول لكما أمي: اذبحا هذه وكلا وأطعمانا، فلما جاء قال له النبي ﷺ: «انطلق بالشفرة وجئني بالقدح»، قال: إنها قد عزبت وليس بها لبن، قال: «انطلق»، فجاء بقدح فمسح النبي ﷺ ضرعها، ثم حلب حتى ملأ القدح، ثم قال: «انطلق به إلى أمك»، فشربت حتى رويت، ثم جاء به فقال: «انطلق بهذه وجئني بأخرى»، ففعل بها كذلك ثم سقى أبا بكر، ثم جاء بأخرى ففعل بها كذلك، ثم شرب النبي ﷺ، فبتنا ليلتنا، ثم انطلقنا، فكانت تسميه المبارك، وكثرت غنمها حتى جلبت جلبا إلى المدينة، فمر أبو بكر فرأى ابنها فعرفه، فقال: يا أمه هذا الرجل الذي كان مع المبارك، فقامت إليه فقالت: يا عبد الله من الرجل الذي كان معك؟ قال: أو ما تدرين من هو؟ قالت: لا. قال: هو نبي الله قالت: فأدخلني عليه قال: فأدخلها فأطعمها رسول الله ﷺ وأعطاها - زاد ابن عبدان في روايته - قالت: فدلني عليه. فانطلقت معي وأهدت لرسول الله ﷺ شيئا من أقط ومتاع الأعراب. قال: فكساها وأعطاها. قال: ولا أعلمه إلا قال: وأسلمت، إسناد حسن. وقال البيهقي: هذه القصة شبيهة بقصة أم معبد، والظاهر أنها هي والله أعلم. وقال البيهقي: أخبرنا أبو عبد الله الحافظ، وأبو بكر أحمد بن الحسن القاضي. قالا ثنا أبو العباس الأصم، ثنا الحسن بن مكرم، حدثني أبو أحمد بشر بن محمد السكري، ثنا عبد الملك بن وهب المذحجي، ثنا أبجر بن الصباح عن أبي معبد الخزاعي أن رسول الله ﷺ خرج ليلة هاجر من مكة إلى المدينة هو وأبو بكر وعامر بن فهيرة مولى أبي بكر ودليلهم عبد الله بن أريقط الليثي، فمروا بخيمتي أم معبد الخزاعية، وكانت أم معبد امرأة برزة جلدة تحتبي وتجلس بفناء الخيمة فتطعم وتسقي، فسألوها هل عندها لحم أو لبن يشترونه منها؟ فلم يجدوا عندها شيء من ذلك. وقالت: لو كان عندنا شيء ما أعوذكم القرى، وإذا القوم مرملون مسنتون فنظر رسول الله ﷺ فإذا شاة في كسر خيمتها، فقال: «ما هذه الشاة يا أم معبد؟». فقالت: شاة خلفها الجهد عن الغنم. قال: «فهل بها من لبن». قالت: هي أجهد من ذلك. قال: «تأذنين لي أن أحلبها؟». قالت: إن كان بها حلب فاحلبها. فدعا رسول الله ﷺ بالشاة فمسحها وذكر اسم الله، ومسح ضرعها وذكر اسم الله، ودعا بإناء لها يربض الرهط فتفاجت واجترت فحلب فيها تجا حتى ملأه فسقاها وسقى أصحابه فشربوا عللا بعد نهل، حتى إذا رووا شرب آخرهم وقال: «ساقي القوم آخرهم». ثم حلب فيه ثانيا عودا على بدء فغادره عندها ثم ارتحلوا، قال: فقلما لبث أن جاء زوجها أبو معبد يسوق أعنزا عجافا يتساوكن هزلى لا نِقّي بهن، مخهن قليل فلما رأى اللبن عجب وقال: من أين هذا اللبن يا أم معبد، ولا حلوبة في البيت والشاة عازب؟ فقال حاء رجل مبارك فدعاء لها ،بالبركة، قال: - يعني: عبد الملك بن وهب - فبلغني أن أبا معبد أسلم وهاجر إلى النبي ﷺ وهكذا روى الحافظ أبو نعيم من طريق عبد الملك بن وهب المذحجي فذكر مثله سواء وزاد في آخره قال عبد الملك: بلغني أن أم معبد هاجرت وأسلمت ولحقت برسول الله ﷺ. والله اعلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور تفصیل په خپله د سراقه ابن مالک رضي الله عنه څخه.

☚ سراقه ابن مالک المدلجي رضي الله عنهما فرمايي: چې قريشو انعام وټاکو، چې هر چا د محمد ﷺ سر راوړ، يا يې ژوندی را وست، نو سل ۱۰۰ سل اوښان او نور مال به ورکوو. نو مونږ د خپل قوم بني مدلج په يوه غونډه کې ؤ چې يو نفر راغی هغه وويل: تا ته خو انعام معلوم دی؟ چې هر چا محمد ﷺ ووژلو يا يې ژوندی را وست؛ نو هغه ته دا انعام ورکول کيږي، خو اوس ما ته يو څه خلک په مخه راغلل هغوئ مې لاره کې وليدل کيدای شي محمد ﷺ او ملګری يې وي، نو ما فکر وکړی چې ته خو ښه تکړه مضبوط آس لرې ښه غښتلي ويشتونکی او توره چلوونکی يې، ډير ښه چانس دی بايد دغه انعام وګټې او انعام هم بيخي زيات ؤ، نو لږ صبر مې وکړ، تر هغه چې د قوم فکر بل طرف ته ولاړ شي ورته مې وويل: نه هغوئ نه دي د فلاني قوم اوښان ناد رکه شوي دي په هغو پسې ګرځي،

کله چې مې د قوم خلکو پام بدل کړ هغوئ په بله خبره لګيا شول زه ترې را ووتلم، او خپلې وينځې ته مې وويل: زما آس تيار کړه هغې آس تيار کړ او ما په غښو فال ونيولو، هغه سم را ووت، نيزه مې مځکه کې ښخه کړه هغه هم سمه را ووتله نو پوه شوم چې کامياب يم نو په آس سپور شوم او آس مې وځغلولو تر هغه چې دوهمه ورځ مې څوک په نظر راغله چې روان دي زه ګړندی شوم ځان مې ور ورساوه خو رسول الله ﷺ شا ته نه راکتل فقط ابوبکر رضي الله عنه راته کتل کله چې يو ګز په اندازه ور نږدې شوم د آس لاسونه يا مځکينی پښې په مځکه کې (تنوتلي) ښخې شوې آس تر سينه پکې پټ شو زه ترې وغورځيدلم زه را پورته شوم نيزه مې را ويستله خو لاس مې شل شو،

نو زه پوه شوم چې دا د محمد ﷺ برکت دی ږغ مې ور باندې وکړ، چې دعا راته وکړه چې آس مې خلاص شي زه به بيرته وګرځم او مقابل کې به د هغه چا ستر ګې ړندې کړم چې په تاسو پسې را روان وي يعنې زه به ورته وايم: ما په دغه لار ولټول تر مدينې پورې په دغه لار نشته، بيا رسول الله ﷺ دعا وکړه زما آس مځکې پريښود کله چې ما مځکې ته وکتل له هغه ځايه چې د آس پښې پکې ښخې شوې وې د لوګي په شان دود اسمان ته پورته شو،

زما زړه کې بيا د اوښانو طمع پيدا شوه بيا مې توري ته لاس کړ بيا مې لاس شل شو، درې ځله ما دغه غلط حرکت وکړ؛ خو کامياب نه شوم بيا مې ورته وويل: ما ته دعاء وکړه زما ټول سامان تاسو واخلئ فقط چې زه بچ شم، هغوئ وفرمايل: مونږ ته ستا د سامان ضرورت نشته.

بيا مې ور سره کلکه وعده وکړه او زما لاس روغ شو،

بيا رسول الله ﷺ راته وفرمايل: هغه وخت به ته څومره خوشحاله وې چې د کسرې د لاسونو بنګړي لاسونو کې وا چوې تر غاړې دې ورسيږي او د سرو زرو واسکټ وا غوندې او تاج يې په سر کيږدې، نو ما ورته وويل: زه او د کسرې د لاس د سرو زرو بنګړي، تاج او د زغرو په شان د سرو زرو واسکټ، عجيبه خبره ده؟

نو رسول الله ﷺ وفرمايل: هو همداسې به کيږي، نو زه پوه شوم چې د ده خبره رښتيا کيدونکې ده نو ورته مې وويل: ما ته امن را کولای شئ که زه وغواړم بيا تاسو ته بې له ويرې راشم؟ نو رسول الله ﷺ وويل: هو بيا يې د عامر بن فهيره غلام په واسطه په پوستکي يو د امن ليک راته وليکی، بيا زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرته را ستون شوم خپله وعده مې پوره کړه هر څوک به چې مخې ته راغی ما به ورته ویل: چې دغه لار ما تړوله ولټوله هیڅوک نشته ځانونه مه ستړي کوی، نو ابوجهل خبر شو چې سراقه ابن مالک وایې: ځانونه مه ستړي کوی هغوئ مدینې منورې ته ورسیدل نو زه یې ملامت کړم چې له تا څخه ولې بچ شول•؟

د سراقه ابن مالک اسلام به د هغه په سیرت کې بیان شي.

د رسول الله ﷺ او ابوبکر رضي الله عنه د هجرت لړئ دوام لري،

◊◊◊◊◊

د أبوبکر صدیق بن ابو قحافهٔ رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۱) برخه.

أبوبکر رضي الله عنه په ټولو غزاګانو کې شریک شوی دی، خو د هجرت په دوهم کال چې د بدر غزا پیښه شوه خپله بهادري یې وښودله.

کله چې د ابوسفیان قافله بچ شوه او مکې مکرمې ته ورسیدله او له مکې مکرمې سرکشه مشرکین د بدر بن مغیره کوهي ته راغلل اګر چې مسلمانان جنګ ته نه وه راوتلي، خو کافران جنګ ته راغلل او ابوجهل قسم کړی وو، چې دلته به درې ورځې شراب او کباب خوري ډمې به ګډوي، نو رسول الله ﷺ هم صحابه کرام را جمع کړل چې مشوره وکړي چې څه وکړي ځکه چې مسلمانان ۳۱۳ کسان او کافران بیخي زیات وه، نو تر ټولو لومړی ابوبکر رضي الله عنه پورته شو او په ډاډه زړه یې د مقابلې کولو وعده وکړه، بیا ور پسې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه پورته شو هغه هم حوصله ور زیاته کړه، بیا په دغه غزوه کې د ابوبکر رضي الله عنه زوی عبد الرحمن رضي الله عنه هم د کافرانو په صف کې موجود ؤ کله چې مسلمان شو نو خپل پلار ابوبکر رضي الله عنه ته یې وویل: د بدر غزوه کې زما د توري وار ته برابر شوی وې خو مخه مې درکړه ومې نه وهلې، نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: قسم دی که ما لیدلی وای نو ما به هیڅکله نه وای پرینښی ځکه ماته اسلام له رشتې زیات محبوب دی.

کله چې بنو نضیر تسلیم شول او د احد غزوه پیښه شوه او اوازه ګډه شوه چې نعوذ بالله رسول الله ﷺ شهید شوی نو ابوبکر رضي الله عنه د کفارو په صفونو کې دننه شو او ویې ویل: چې نور نو ژوند هیڅ

• ابن هشام وابن كثير وغيرهم أن سراقة بن مالك، وهو فارس من بني مدلج، كان في بعض قومه قريباً من مكة، فإذا برجل يدخل عليهم، ويذيع فيهم نبأ الجائزة، فما كاد سراقة يسمع بالنوق المئة حتى اشتد حرصه عليها، ولكنه كان ذكياً، فضبط نفسه ولم ينطق بكلمة، وقبل أن ينهض من مجلسه، دخل رجل يقول لقد مر بي الآن ثلاثة رجال وإني لأظنهم محمداً وأبا بكر ودليلهما فقال سراقة إنهم بنو فلان مضوا يبحثون عن ناقة لهم أضلوها يريد أن يصرف الناس عن هذه الجائزة، فقال الرجل لعلهم كذلك.

مكث سراقة قليلاً حتى دخل القوم في حديث آخر وانسل من بينهم، وأسرع ولبس درعه وتقلد سلاحه، واعتلى فرسه وانطلق ليدرك محمداً صلى الله عليه وسلم، ومضى، لكنه ما لبث أن عثرت فرسه، وهمّ بالرجوع وما رده إلا طمعه في النوق، فلم يبتعد كثيراً حتى أبصر النبي فمد يده إلى قوسه، ولكن يده جمدت في مكانها ثم غاصت قوائم فرسه في الأرض، فدفع الفرس، فإذا هي قد غاصت ثانية، فالتفت إلى النبي صلى الله عليه وسلم وصاحبه، وقال ادعوا لي ربكما أن يطلق قوائم فرسي ولكما عليّ أن أكف عنكما فدعا له النبي فأطلق الله له قوائم فرسه.

تذكر سراقة المئة ناقة، فتحركت أطماعه من جديد، فدفع فرسه نحوهما فغاصت قوائمه أكثر، فاستغاث للمرة الثانية، وقال إليكما زادي ومتاعي وسلاحي ولكما عليّ عهد الله أن أرد عنكما من ورائي من الناس، فقالا لا حاجة لنا بزادك ومتاعك، ولكن رد عنا الناس ثم دعا له النبي فانطلقت فرسه، فلما هم بالعودة ناداهما قائلاً والله لا يأتيكما مني شيء تكرهانه، فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: «ما تبتغي منا»، فقال والله يا محمد إني لأعلم أنه سيظهر دينك ويعلو أمرك فعاهدني إذا أتيتك في ملكك أن تكرمني، واكتب لي بذلك، أريد كتاب أمان، فأمر عامر بن فهيرة فكتب له في رقعة من جلد.

ولما همّ بالانصراف قال له النبي صلى الله عليه وسلم: «كيف بك يا سراقة إذا لبست سواري كسرى»، فقال سراقة: كسرى بن هرمز؟ قال الرسول: «نعم كسرى بن هرمز».

عاد سراقة فوجد الناس قد أقبلوا ينشدون رسول الله، فقال لهم ارجعوا فقد نفضت الأرض نفضاً بحثاً عنه فلا ترهقوا أنفسكم فيما لا طائل من ورائه، وكتم خبره مع النبي وصاحبه حتى أيقن أنهما بلغا المدينة، وأصبحا في مأمن عند ذلك أذاع الخبر، فلما سمع أبو جهل بخبر سراقة وموقفه وجه له اللوم على تخاذله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فایده نه کوي صفونو کې یې لار پیدا کوله او مشرکین یې وهل تر هغه چې رسول الله ﷺ په نظر ورغی چې د کفارو منځ کې را ګیر دی ځان یې ور ورساوه بیا ور پسې ابوعبیده ابن الجراح رضي الله عنهم، بیا علي رضي الله عنه بن ابي طالب، بیا طلحه بن عبید الله رضي الله عنه، زبیربن عوام رضي الله عنه، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، حارث بن الصمة رضي الله عنه، أبودجانه بن سماک رضي الله عنه، او سعدبن ابي وقاص رضي الله عنه هم ور ورسیدل او رسول الله ﷺ یې د مشرکینو څخه وژغورو.

څلورم هجري کې غزوه بنو نضیر او پنځم هجري کې غزوه بن المصطلق کې هم شریک ؤ چې د مهاجرینو بیرغ ور سره ؤ او د خندق غزوه کې هم شریک شوی دی.

شپږم هجري کې د حدیبې صلح کې هم موجود ؤ ، د خیبر په غزا کې ۷ هجري کې شریک ؤ، بیا د نجد علاقې ته یوه ډله صحابه رضي الله عنهم مجاهدین هم د ابوبکر رضي الله عنه په مشرۍ تللې وه ، غزوه بني فراز کې اولنۍ غزوه وه چې عمومي قومانده یې د ابوبکر رضي الله عنه په غاړه وه ،

۷ هجري کې قضایې عمره کې هم ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ سره موجود ؤ ،

۸ هجري کې غزوه ذات السلاسل کې هم ابوبکر رضي الله عنه موجود ؤ.

بیا چې کله قریشو د صلحې خلاف کارونه وکړل او ابو سفیان مدینې منورې ته راغی چې یو ځل بیا تجدید وکړي نو ابوبکر رضي الله عنه ورته وویل: قسم دی چې ستاسې بچې هم ژوندي وي در سره جنګیږم به، که رسول الله ﷺ راته اجازه ونه کړي هیځکله به دغه لوظنامه در سره نوي نه کړم، بیا د مکې مکرمې فتح کې ابوبکر رضي الله عنه له رسول الله ﷺ بلکل نه جدا کیده، تر هغه چې پوره امن شو بیا ولاړ او پلار یې له لاسه نیولی ؤ، رسول الله ﷺ ته یې حاضر کړ او مسلمان شو، بیا د حنین غزوه ۸ هجري کې د ابوبکر رضي الله عنه په برکت وشوه- بیا چې د تبوک غزوه کیدله نو تر ټولو اول د جهاد له پاره د کور ټول سامان ابوبکر رضي الله عنه راوړ او کله چې بیا سپه سالارانو ته بیرغونه ورکول کیدل تر ټولو غټ او لوی بیرغ ابوبکر رضي الله عنه ته ورکول شوی ؤ.

۹ نهم هجري کې رسول الله ﷺ د حاجیانو مشري د ابوبکر رضي الله عنه په غاړه اچولی وه.

بیا د رسول الله ﷺ اخیري حج چې حجة الوداع ورته وایې ۱۰ هجري کې هغه کې هم ابوبکر رضي الله عنه رسول الله ﷺ سره موجود ؤ•.

• شهد أبو بكر مع النبي محمد غزوة بدر والمشاهد كلها ، ولم يَفُتْه منها مشهد ، فقد شارك أبو بكر في غزوة بدر سنة 2هـ ، وكانت له فيها مواقف مشهورة ، فلما بلغ النبيّ محمداً نجاةُ القافلة وإصرارُ زعماء مكة على قتال النبي ، استشار أصحابه في الأمر ، فقام أبو بكر أولاً فقال وأحسن ، ثم قام عمر بن الخطاب فقال وأحسن. وقد ظهرت من أبي بكر شجاعة وبسالة ، وقد شارك ابنه عبد الرحمن في هذه المعركة مع المشركين ، فلما أسلم قال لأبيه: «لقد أهدفت لي (أي ظهرت أمامي) يوم بدر ، فملت عنك ولم أقتلك» ، فقال له أبو بكر: «لو أهدفت لي لم أمل عنك» ، رسم من القرن الرابع عشر يُظهر استسلام بني النضير للمسلمين. وشهد أبو بكر غزوة أحد سنة 3هـ ، ولما تفرق المسلمون من حول النبي محمد ، وتبعثر الصحابة في أرجاء الميدان ، وشاع أن الرسولَ محمداً قد قُتل ، شقّ أبو بكر الصفوف ، وكان أولَ من وصل إلى الرسول محمد ، وقد اجتمع إلى الرسول محمد آنذاك كلٌ من: أبو بكر ، وأبو عبيدة بن الجراح ، وعلي بن أبي طالب ، وطلحة بن عبيد الله ، والزبير بن العوام ، وعمر بن الخطاب ، والحارث بن الصمة ، وأبو دجانة ، وسعد بن أبي وقاص ، وغيرهم. وشهد أبو بكر غزوة بني النضير سنة 4هـ ، وغزوة بني المصطلق سنة 5هـ ، وكانت معه فيها راية المهاجرين ، وشهد غزوة الخندق سنة 5هـ ، وغزوة بني قريظة سنة 5هـ ، وكان فيهما مرافقاً للنبي محمد ، كما شهد صلح الحديبية سنة 6هـ ، وشهد غزوة خيبر سنة 7هـ ، وكان أولَ قائد يرسله النبي محمد ، كما شهد سرية نجد ، وكان الأمير على المسلمين فيها ، وكان الأمير على المسلمين في غزوة بني فزارة أيضاً ، وكان أبو بكر من المسلمين الذين ذهبوا مع الرسول محمد ليعتمروا عمرة القضاء سنة 7هـ ، كما شهد سرية ذات السلاسل سنة 8هـ ولما نقضت قريش صلح الحديبية ، وتجهز النبي محمدٌ مع صحابته للخروج إلى مكة ، خرج أبو سفيان بن حرب من مكة إلى الرسول محمد فقال: «يا محمد ، اشدد العقد ، وزدنا في المدة» ، فقال النبي محمد: «ولذلك قدمت؟ هل كان من حدث قبلكم؟» ، فقال: «معاذ الله ، نحن على عهدنا وصلحنا يوم الدية لا نغيّر ولا نبدّل» ، فخرج من عند النبي محمد يقصد مقابلة الصحابة ، فطلب من أبي بكر أن يجدد العقد ويزيدهم في المدة ، فقال أبو بكر: «جواري في جوار رسول الله ﷺ والله لو وجدت الذر تقاتلكم لأعنتها عليكم». ولما دخل النبيُّ محمدٌ مكة في عام الفتح سنة 8هـ ، كان أبو بكر بجانبه ، وقد تمت النعمة على أبي بكر في ذلك الوقت بإسلام أبيه أبي قحافة وشهد أبو بكر غزوة حنين سنة 8هـ ، وكانت قد صبرت مع النبي فئةٌ من الصحابة يتقدمهم أبو بكر ، ثم انتصروا بعد ذلك. ، كما شهد أبو بكر غزوة تبوك ، ولما اختار الرسولُ الأمراء والقادة وعقد الألوية والرايات لهم ، أعطى لواءه الأعظم لأبي بكر ، وحث الرسولُ محمدٌ الصحابة في غزوة تبوك على الإنفاق ، فأنفق كل حسب مقدرته ، وكان عثمان بن عفان أكثر من أنفق في هذه الغزوة. وقد قال عمر بن الخطاب في ذلك: أمرَنا رسول الله ﷺ يوماً أن نتصدق ، فوافق ذلك مالاً عندي ، فقلت: «اليوم أسبق أبا بكر إن سبقته يوماً» ، فجئت بنصف مالي ، فقال رسول الله ﷺ «ما أبقيت لأهلك؟» ، قلت: «مثله» ، وأتى أبو بكر رضيَ الله عنه بكل ما عنده ، فقال له رسول الله ﷺ «ما أبقيت لأهلك؟» ، قال: «أبقيت لهم الله ورسوله» ، قلت: «لا أسابقك إلى شيء أبداً» وفي سنة 9هـ ، أرسل النبي محمد أبا بكر أميراً على الحج ، فخرج أبو بكر أميراً بركب الحجيج ، كما شهد أبو بكر حجة الوداع سنة 10 هجرى ، ، سيرت ابن هشام غزواة ابوبکر الصدیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۲) برخه.

کله چې رسول الله ﷺ مریض شو د صفر د میاشتې اخیره وه د غه وخت کې رسول الله ﷺ اسامة ابن زید رضي الله عنه د نورو صحابه کرامو سره فلسطین ته د لیږلو امر وکړ، چې رومیانو سره غزا وکړي، خو صحابه کرام په دې وجه زړه نا زړه کیدل ځکه چې رسول الله ﷺ به یوه ورځ کې څو ځله له دردونو بې هوشه کیده، یوه ورځ رسول الله ﷺ خطبة وویله هغه خطبة کې وفرمایل: چې الله جل جلاله و خپل بنده ته اختیار ورکړی چې دنیا خوښوي که اخرت ته سفر کول، نو أبوبکر رضي الله عنه په ژړا شو زیات یې وژړل، نو ابو سعید الخدري رضي الله عنه فرمایي: مونږ د أبوبکر رضي الله عنه په ژړا تعجب کې شولو چې خطبة کې یو د خیر سړی ذکر شوی نو ابوبکر رضي الله عنه ولې ژاړي؟

لیکن أبوبکر رضي الله عنه زمونږ څخه زیات عالم ؤ هغه پوهیده، چې هغه بنده پخپله رسول الله ﷺ ؤ، بیا رسول الله ﷺ وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه یو اځینی شخص دی چې هم ځان او هم مال زما څخه قربان کړی دی.

که چیرې ما ته د خلیل یا دوست نیولو غیرله الله جل جلاله، اجازه وای ما به ابوبکر رضي الله عنه په دوستی نیولی وای لیکن مسلمانان ورونه دي.

بیا یې امر وکړ، چې مسجد طرف ته چې د هر صحابي رضي الله عنه دروازه راوتلې وي هغه دې بنده کړل شي فقط د ابوبکر رضي الله عنه د کور دروازه دې پریښودل شي.

أم المؤمنین عایشه رضي الله عنها فرمایي: کله چې ربیع الاول میاشت کې د رسول الله ﷺ حالت زیات خراب شو نو ما ته یې وویل: چې پلار دې ابوبکر رضي الله عنه او ورور دې را وغواړه، چې یو لیک ورته لیکم ځکه چې بیا به هر څوک وایي چې زه د امامت زیات حقدار یم، بیا یې نور هم حالت خراب شو بیا یې وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه!

چې خلکو ته لمونځ ورکړي نو ما ورته وویل: هغه له زړه کمزوره دی ستا په ځای د دریدلو طاقت نه لري، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه را وغواړه د هغه زړه قوي دی، خو رسول الله ﷺ بیا بیا راته ویل: چې ابوبکر رضي الله عنه را وغواړه، بیا چې بلال اذان وکړ؛ نو رسول الله ﷺ وفرمایل: ابوبکر رضي الله عنه ته ووایاست چې لمونځ وکړي، خلکو بیا ورته وویل: د هغه زړه کمزوره دی طاقت به ونه لري اخیر کې رسول الله ﷺ وویل: تاسو د یوسف علیه السلام د ورونو په شان یاست ابوبکر رضي الله عنه دې لمونځ وکړي، نو ابوبکر رضي الله عنه لمونځ ته وړاندې شو دغه وخت کې د رسول الله ﷺ وجود مبارک لږ په ارام شو، علي رضي الله عنه او عباس رضي الله عنه ته یې وویل: ما مسجد ته ورسوی هغوئ دواړه ترینه یو طرف او بل طرف ته شول د رسول الله ﷺ لاسونه مبارک یې په اوږو واچول پښې مبارکي یې له درده ځان پسې را کاږلي، کله چې مسجد ته داخل شو نو ابوبکر رضي الله عنه پوه شو هغه د وروسته کیدلو کوشش وکړ؛ خو رسول الله ﷺ ورته اشاره وکړه چې مه وروسته کیږه بیا رسول الله ﷺ د ابوبکر رضي الله عنه ښي خواته کښیناست او لمونځ یې پوره کړو.

کله چې د ربیع الاول یوولس ورځې پوره شوې؛ نو د سهار لمونځ ته ووت صحابه کرام زیات خوشحاله شول له لمونځ وروسته بیرته د عایشې رضي الله عنها کور ته راغی او د هغې په غیږ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې سر کیښود او دا الفاظ یې وویل: بلکې پورته د الله جل جلاله ملاقات مې خوښ دی او خپل روح یې الله جل جلاله ته وسپاره او رحلت یې وکړ•.

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعونَ.

◊◊◊◊◊

د أبوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۳) برخه.

د ابوبکر رضي الله عنه د خلافت موضوع.

کله چې ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په وفات خبر شوی راغی د رسول الله ﷺ مخ مبارک باندې څادر پروت ؤ هغه یې پورته کړ په مخ او تندي یې ښکل کړ، بیا یې وویل: زما مور او پلار در څخه قربان شه، الله جل جلاله دې در باندې رحم وکړي ژوند دې هم د خیر او برکتونو ډک ؤ وفات دې هم له خیر، برکت او حکمت ډک دی.

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه دماغ له زیات خفګانه کار پریښود، توره یې په لاس کې واخسته مسجد کې ودرید او اعلان یې وکړ چې محمد ﷺ وفات شوی نه دی بیرته راځي که هر چا وویل چې وفات شوی دی نو لاسونه او پښې به یې غوڅ کړم، د عمر رضي الله عنه دغه خبر ابوبکر رضي الله عنه ته ورسید هغه په منډه مسجد نبوي ﷺ ته راغی، عمر ابن الخطاب رضي الله عنه ته یې وویل: کښینه بیا ممبر ته وخت او دا آیات یې تلاوت کړ.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ!

محمد ﷺ وفات شو که چا د محمد ﷺ عبادت کولو، نو هغه وفات شو او که چا د الله جل جلاله عبادت کول هغه نه مړ کیږي.

د آیات ژباړه: محمد ﷺ فقط رسول الله ﷺ ؤ له ده وړاندې نور انبیاء هم تیر شوي او وفات شوي دي، نو که چیرې رسول الله ﷺ وفات شي یا ووژل شي نو تاسو به بیا له اسلامه شاته کیږئ؟ هر هغه څوک چې له اسلامه شاته وګرځي الله جل جلاله ته هیڅ نقصان نه شي رسولای او شکر کوونکو ته به الله جل جلاله نیکه بدله ورکړي.

• ربیع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 یونیو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

ابتدأ مرض النبي محمد الذي تُوفي فيه في أواخر شهر صفر سنة 11 هـ بعد أن أمر أسامة بن زيد بالمسير إلى أرض فلسطين، لمحاربة الروم، فاستبطأ الناسُ في الخروج لوجع النبي محمد ﷺ، وكان من شدّة وجعه أن كان يُغمى عليه في اليوم الواحد مرات عديدة. وفي أحد الأيام، خطب النبي محمد ﷺ الناس وقال: «إن الله خير عبداً بين الدنيا وبين ما عنده، فاختار ذلک العبد ما عند الله»، فبكى أبو بكرؓ، قال أبو سعيد الخدريؓ: فعجبنا لبكائه أن يخبر رسولُ الله ﷺ عن عبد خُيّر، فكان رسولُ الله ﷺ هو المُخيّر، وكان أبو بكر أعلمَنا، فقال رسول الله ﷺ «إن من أمن الناس علي في صحبته وماله أبا بكرؓ، ولو كنت متخذاً خليلاً غير ربي لاتخذت أبا بكرؓ، ولكن أخوة الإسلام ومودته، لا يبقين في المسجد باب إلا سد إلا باب أبي بكرؓ»، وقالت السيدة عائشةؓ: قال لي رسول الله ﷺ في مرضه: «ادعي لي أبا بكرؓ أباک، وأخاک، حتى أكتب كتاباً، فإني أخاف أن يتمنى متمن ويقول قائل: أنا أولى، ويأبى الله والمؤمنون إلا أبا بكرؓ» ولما ثقُل على النبي محمد ﷺ المرض، أمر أبا بكرؓ أن يصلي بالناس، قالت السيدة عائشةؓ: لما مرض النبي ﷺ مرضه الذي مات فيه فحضرت الصلاة فأذن بلال، فقال: «مروا أبا بكرؓ فليصل بالناس»، فقيل له: «إن أبا بكرؓ رجل أسيف (أي رقيق القلب)، إذا قام مقامک لم يستطع أن يصلي بالناس»، وأعاد فأعادوا له فأعاد الثالثة، فقال: «إنكن صواحب يوسف، مروا أبا بكرؓ فليصل بالناس»، فخرج أبو بكرؓ، فوجد النبيُ ﷺ في نفسه خفة، فخرج يهادى بين رَجُلين كأني أنظر إلى رجليه تخطان من الوجع، فأراد أبو بكرؓ أن يتأخر، فأومأ إليه النبي ﷺ أن مكانک، ثم أتي به حتى جلس إلى جنبه، ولما كان يوم الاثنين الذي توفي فيه، بعد ثلاثة عشر يوماً على مرضه، خرج إلى الناس وهم يصلون الصبح ففرحوا به، ثم رجع فاضطجع في حجر عائشة بنت أبي بكرؓ، فتُوفي وهو يقول «بل الرفيق الأعلى من الجنة»، وكان ذلک ضحى يوم الاثنين ربيع الأول سنة 11 هـ، الموافق 8 يونيو سنة 632م وقد تم له ثلاث وستون سنة.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمر ابن الخطاب رضي الله عنه فرمايي: تر دغه وخت پورې زما دماغو کار نه کولو کله چې ابوبکر رضي الله عنه دغه پورته ايات تلاوت کړ، ما داسې ګڼله چې دغه آيات اوس نازل شو، ايله مې اوس دماغو کار وربانديې وکړ، الله جل جلاله مونږ ته له وړاندې خبر را کړی ؤ.

د رسول الله ﷺ د وفات خبر سره سم ۱۲ ربيع الاول 11 هجري ق باندې انصار سقيفه بني ساعده ځای کې سره را غونډ شول هغوئ فکر کولو، چې مهاجرين خو لړدي نو خليفه بايد د دوئ څخه وټاکل شي، بحث يې وکړ، بيا يې د خزرج د قوم مشر سعد بن عباده ته اشاره وکړه چې ته بايد خليفه شې.

دغه وخت کې مهاجرين ټول مسجد نبوي ﷺ کې د خلافت د موضوع له پاره را ټول شوي وه هغوئ فيصله وکړه چې مونږ بايد انصار ورونړه اعتماد کې واخلو او هلته ورشو نو په همدې نيت راووتل، د عمر ابن الخطاب رضي الله عنه څخه روايت دی: چې ما وويل راځئ چې انصارو ته ورشو نو لاره کې يو صحابي مخې ته راغی هغه وويل: مهاجرو ورونړو چيرې روان ياست؟ مونږ ورته وويل: انصارو ته ورځو ! هغه وويل: مه ورځئ او خپل کار خلاص کړئ خليفه وټاکئ هغوئ سره را غونډ دي خپل مشر ټاکي تاسو بيړه وکړئ؛ نو ما ورته وويل: قسم دی چې خامخا به ورځو بيا مې يو څو نرمې او خوږې خبرې ځان سره جوړې کړلې چې په دغه خبرو به انصار راضي کړم.

کله چې انصارو ته ور ورسيدلو نو يو تن کټ کې پروت ؤ سخت مريض ؤ مونږ پوښتنه وکړه چې دا څوک دی؟ هغوئ وويل: دا سعد بن عباده رضي الله عنه دی بيا مونږ کښينا ستلو د انصارو يو نفر خبرې کولې هغه وويل: مونږ د خلافت زيات مستحق يؤ که مهاجرين ورونړه مونږ ترې محروموي نو ظلم به وي مونږ ډير يؤ، عمر رضي الله عنه فرمايي: ما غوښتل پورته شم خو ابوبکر رضي الله عنه را ته اشاره وکړه چې کښينه.

بيا ابوبکر رضي الله عنه پورته شو هغه خبرې شروع کړې د ابوبکر رضي الله عنه خبرې ټولې زما د زړه خبرې وې او نورې زياتې يې هم خوږې او نرمې او په حقيقت بناء وې، نو بيا ابوبکر رضي الله عنه وفرمايل: چې له عمر رضي الله عنه او ابوعبيده ابن الجراح ړکسان نه وينم بيا يې زمونږ دواړو لاسونه ونيول او ما غوښتل که چا غيرله ابوبکر رضي الله عنه بل څوک خوښ کړ، سر به ترې غوڅ کړم دغه وخت کې اوازونه اوچت شول انصارو وويل: يو تن له انصارو او يو تن له مهاجرينو بايد وټاکل شي.

نو عمر رضي الله عنه فرمايي: ما د ابوبکر رضي الله عنه لاس ونيولو، چې زما بيعت له تا سره دی بل څوک نه منم بيا نورو مهاجرينو هم ور سره بيعت وکړ؛ تر هغه چې انصارو هم بيعت ته زړه ښه کړ، بل روايت کې ذکر شوي دي چې عمر ابن الخطاب رضي الله عنه انصارو ته وويل: ورونړو ايا رسول الله ﷺ د لمونځ د امامت له پاره ابوبکر رضي الله عنه غوره کړی نه ؤ؟ ايا تاسو کې د امامت له پاره څوک له ابوبکر رضي الله عنه وړ شخص ؤ؟ اوس څنګه له ابوبکر رضي الله عنه سرغړونه کوئ؟ نو هغوئ ټولو وويل: نعوذبالله له ابوبکر رضي الله عنه غوره شخص نه لرو بيا ټولو بيعت وکړ اول مهاجرينو بيا انصارو[13].

---

[13] فلما توفي قام عمر بن الخطاب، فقال «والله ما مات رسول الله ﷺ وليبعثنه الله فليقطعنّ أيدي رجال وأرجلهم»، وجاء أبو بكر ؓ مسرعاً فكشف عن وجهه وقبّله، وقال «بأبي أنت وأمّي، طبتَ حياً وميتاً»، ثم خرج وخطب بالنّاس قائلاً:، فقال أبو بكر الصديق ؓ ألا من كان يعبد محمد ﷺ، فإنّ محمدًا قد مات، ومن كان يعبد الله فإن الله حيّ لا يموت، وقرأ آية، وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ ،: لما علم الصحابة بوفاة الرسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

د أبوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۴) برخه.

☚ یـو روایـت داسـې دی: چـې ابـوبـکر رضـي الله عنـه د بیعـت څخـه وروسـته ممبـر تـه وخـت تـول هغـه فضـایل یـې بیـان کـړل چـې د انصـارو پـه بـاره کـې رسـول الله ﷺ ویلـي وه یـا یـې ذکـر کـړي وو ، بیـا ابـوبکر رضـي الله عنـه وفرمایـل: چـې تاسـو خـو موجـود واسـت چـې رسـول الله ﷺ وفرمایـل: کـه چیـرې تـول خلـک یـوې وادئ یـا درې تـه ننـوځي او فقـط انصـار بلـې تـه ننـوځي نـو زه بـه د خلکـو زیـاتوالې تـه ونـه ګـورم او د انصارو سره به ولاړ شم او انصار به خوښ کړم.

بیـا ابـوبکر رضـي الله عنـه وفرمایـل: یـا سـعدبن عبـاده رضـي الله عنـه تـه خـو ناسـت وې چـې رسـول الله ﷺ وفرمایـل: چـې قـریش د دیـن لـه پـاره امیـران دي او نـور خلـک یـې معـاونین دي او نیـک خلـک یـې نیکـانو پسې ځي او بد خلک یا فاجران یې بد عملو پسي روان دي؟

نـو سـعدبن عبـاده رضـي الله عنـه وفرمایـل: تـا رښـتیا وویـل تاسـو امیـران یاسـت او مـونږ مـو وزیـران یـؤ هیڅ مخالفت به ونه کړو.

بیـا ابـوبکر رضـي الله عنـه یـو ښایسـته خطبـه وویلـه او د خلافـت څخـه یـې عـذر وکـړ، چـې مـا مـه خلیفـه کـوئ، قسـم پـه الله جـل جلالـه چـې یـوه شـپه یـا ورځ مـې هـم دا فکـر نـه دی کـړی چـې زه خلیفـه دې شـم خـو تاسـو دغـه لـوی درونـد بـار را بانـدې واچولـو او نـه مـې کلـه د الله جـل جلالـه څخـه پـټ یـا ښـکاره سـوال کـړی دی چـې ماتـه خلافـت یـا مشـري را کـړه، مـا خـو تاسـو تـه وړ دوه کسـان وښـودل چـې بایـد یـو لـه دوئ څخـه خلیفـه کـړئ (یـو عمـر ابن الخطـاب رضـي الله عنـه او بـل ابوعبیـده ابـن الجـراح رضـي الله عـنهم) دوئ کـې یو امیر وای او زه به یې وزیر وای.

بیـا یـې وفرمایـل: اوس هـم درتـه وایـم یـو تـن مشـر کـړئ زه بـه د عـام شـخص پـه حیـث ور سـره همکـاري کـوم، بیـا یـو نفـر پورتـه شـو هغـه وویـل: تـه د رسـول الله ﷺ سـره غـار ثـور کـې دوهـم نفـر وې چـې قـرآن کـې ذکـر شوی دی مونږ در باندې راضي یؤ ، هیڅوک مخالفت نه کوي،

یـو ځـل بیـا ابـوبکر رضـي الله عنـه وفرمایـل: أي خلکـو کـه چیـرې چـا لـه ویـرې یـا شـرم بیعـت را سـره کـړی وي پورته شئ زه به له خلافت استعفاء وکړم؟

بیـا علـي رضـي الله عنـه پورتـه شـو تـوره یـې لـه تیکـې را ویسـتله وړانـدې روان شـو تـر هغـه چـې ممبـر تـه ورسـید یـوه پښـه یـې ممبـر بانـدې کیښـودله بلـه پښـه لانـدې وه تـوره یـې وځلولـه بیـا یـې وویـل: قسـم پـه الله جـل جلالـه چـې نـه دې ځـوک اسـتعفاء ومنـي او نـه بـه تـه اسـتعفاء وکـړې ځکـه تاسـو رسـول الله ﷺ پـه خپـل

محمـد ﷺ، اجتمـع الأنصـار فـي سـقيفة بنـي سـاعدة فـي اليـوم نفسـه، وهـو يـوم الاثنـين ١٢ ربيـع الأول سـنة 11هــ، وتـداولوا الأمـر بيـنهم فـي اختيـار مـن يلـي الخلافـة مـن بعـده، والتف الأنصـار حـول زعـيم الخـزرج سـعد بـن عبـادة ؓ، ولمـا بلـغ خبـرُ اجتمـاع الأنصـار فـي سـقيفة بنـي سـاعدة إلـى المهـاجرين، وهـم مجتمعـون مـع أبـي بكـر ؓ لترشـيح مـن يتـولى الخلافـة، قـال المهـاجرون لبعضـهم: انطلقـوا بنـا إلـى إخواننـا مـن الأنصـار، فـإن لهـم فـي هـذا الحـق نصـيباً. قـال عمـر بـن الخطـاب ؓ: فانطلقنـا نريـدهم، فلمـا دنونـا مـنهم لقينـا مـنهم رجلـين صـالحين، فـذكرا مـا تمـالأ عليـه القـوم، فقـالا: «أيـن تريـدون يـا معشـر المهـاجرين؟» قلنـا: «نريـد إخواننـا هـؤلاء مـن الأنصـار»، فقـالا: «لا علـيكم أن لا تقربـوهم، اقضـوا أمـركم»، فقلـت: «والله لنـأتينهم»، فانطلقنـا حتـى أتينـاهم فـي سـقيفة بنـي سـاعدة، فـإذا رجـل مزمـل بـين ظهـرانيهم، فقلـت: «مـن هـذا؟»، فقـالوا: «هـذا سـعد بـن عبـادة ؓ»، فقلـت: «مـا لـه؟»، قـالوا: «يوعـك»، فلمـا جلسـنا قلـيلاً تشـهد خطيـبهم فـأثنى علـى الله بمـا هـو أهلـه، ثـم قـال: «أمـا بعـد، فـنحن أنصـار الله وكتيبـة الإسـلام، وأنـتم معشـرَ المهـاجرين رهـط، وقـد دفـت دافـة مـن قـومكم (أي عـدد قليـل)، فـإذاً هـم يريـدون أن يختزلونـا مـن أصـلنا وأن يحضـنونا مـن الأمـر (أي يخرجونـا مـن أمـر الخلافـة)»، فلمـا سـكت أردت أن أتكلـم، وكنـت قـد زورت مقالـة أعجبتنـي أريـد أن أقـدمها بـين يـدي أبـي بكـر ؓ، وكنـت أداري منـه بعـض الحـد، فلمـا أردت أن أتكلـم قـال أبـو بكـر ؓ: «علـى رسـلك»، فكرهـت أن أغضـبه، فـتكلم أبـو بكـر ؓ، فكـان هـو أحلـم منـي وأوقـر، والله مـا تـرك مـن كلمـة أعجبتنـي فـي تزويـري إلا قـال فـي بديهتـه مثلهـا أو أفضـل منهـا حتـى سـكت، فقـال: «مـا ذكـرتم فـيكم مـن خيـر فـأنتم لـه أهـل، ولـن يُعـرف هـذا الأمـر إلا لهـذا الحـي مـن قـريش، هـم أوسـط العـرب نسـباً وداراً، وقـد رضـيت لكـم هـذين الـرجلين فبـايعوا أيهمـا شـئتم»، فأخـذ بيـدي ويـد أبـي عبيـدة بـن الجـراح ؓ وهـو جـالس بيننـا، فلـم أكـره ممـا قـال غيرهـا، والله أن أقـدّم فتُضـرب عنقـي لا يقربنـي ذلـك مـن إثـم أحـب إلـي مـن أن أتـأمر علـى قـوم فـيهم أبـو بكـر ؓ، اللهـم إلا أن تسـول إلـي نفسـي عنـد المـوت شـيئاً لا أجـده الآن. فقـال قائـل مـن الأنصـار: «أنـا جـذيلها المحكـك، وعـذيقها المرجـب، منـا أميـر ومـنكم أميـر يـا معشـر قـريش»، فكثـر اللغـط، وارتفعـت الأصـوات، حتـى فرقـت مـن الاخـتلاف فقلـت (لأبـي بكـر ؓ): «ابسـط يـدك»، فبايعتـه وبايعـه المهـاجرون، ثـم بايعتـه الأنصـار. وفـي روايـة أخـرى قـال عمـر: «يـا معشـر الأنصـار، ألستم تعلمون أن رسول الله ﷺ قد أمر أبا بكر ؓ أن يؤم الناس، فأيكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضيَ الله عنه؟» فقالت الأنصار: «نعوذ بالله أن نتقدم أبا بكر ؓ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند د لمونځ لـه پـاره وړانـدې کـړې یاسـت چـې د اسـلام دوهـم رکـن دی نـو څـوک بـه وي چـې تاسـو نـورو کارونو کې وروسته کړي؟ نو هم هغهٔ چې بې له کوم اختلاف په یو اتفاق خلیفه وټاکل شو[14].

◊◊◊◊◊

د أبوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۵) برخه.

د ارتداد مهمه برخه

11هجري شمسي او ۱۲هجري شمسي، او مرتدینو سره د ابوبکر رضي الله عنه سخت مقاومت.

کلـه چـې ابـوبکر رضـي الله عنـه خلیفـه شـو مدینـه منـوره، مکـه مکرمـه او طـایف پـه امـن کـې پـاتې شـول نـورو اکثـرو قبـایلو کـې مرتـدین پیـدا شـول لکـه اسود العنسـي، مسـیلمة الکـذاب ،طلیحـه بـن خویلـد الاسدي، شجاع بنت الحارث التمیمیه، ذوالتاج بن مالک الازدي.

بعضـو فقـط لمـونځ منلـی وو، د زکـاة څخـه یـې انکـار کولـو زکـاة یـې تـاوان ګڼلـی وو او زیـاتو خلکـو د نبـوت درواغجنـه دعـوه وکـړه چـې مقابـل کـې یـې ابـوبکر رضـي الله عنـه تکـړه صـحابه کـرام رضـي الله عـنهم (لکـه عمـر ابـن الخطـاب رضـي الله عنـه، علـي بـن ابـي طالـب رضـي الله عنـه، خالـد ابـن الولیـد رضـي الله عنـه، عکرمـة بـن ابـي جهـل، عمـرو بـن العـاص رضـي الله عنـه، شـرحبیل بـن الحسـنه رضـي الله عنـه، المهـاجربن ابـي امیـه رضـي الله عنـه ، خالـد بـن سـعیدبن ابـي العـاص رضـي الله عنـه، عرفجـه بـن هرثمـه رضـي الله عنـه، حذیفـه بـن محصـن الغلفـاني رضـي الله عنـه، طریـف بـن حـاجز رضـي الله عنـه، سـوید بـن مقـرن رضـي الله عنـه، العلاءبـن الخضـرمي رضـي الله عنـه) د مجاهـدینو عمـومي سرلښـکر وټاکـل شـول او بیـل بیـل یـې مختلفـو سیمو تـه ولیـږل شـول، اکثـره مرتـدینو پـه الله جـل جلالـه عقیـده لرلـه بیرتـه د بتـانو عبـادت تـه قـانع نـه وه، خـو د اسلام بعضـي احکـام یـې نـه منـل، یـو تـر بـل یـې ضـد او عنـاد شـروع پخـوانۍ دښـمنیانې یـې تـازه کـړې، نـو خالـد ابـن الولیـد رضـي الله عنـه او نـورو صـحابه کرامـو د مرتـدینو سـره پـه میړانـه جهـاد وکـړ، تـر هغـې چـې زیـاتو بیرتـه اسـلام ومنلـو او بعضـي ووژل شـول او عربـي جزیـره د مرتـدینو او مشـرکینو پاکـه شـوه، بیـا د ابـوبکر رضـي الله عنـه سـوچ د عـراق ، شـام، فـارس، او بیزنطینـو طـرف تـه شـو او هغـه طـرف تـه یـې مجاهـدین لیـږل شـروع کـړل، خـو دغـه جنګونـو کـې زیـات د قـرآن کـریم

---

14 فلمـا تـوفي قـام عمـر بـن الخطـاب، فقـال «والله مـا مـات رسـول الله ﷺ وليبعثنـه الله فلـيقطعنّ أيـدي رجـال وأرجلهـم»، وجـاء أبـو بكـرؓ مسـرعاً فكشـف عـن وجهـه وقبّلـه، وقـال «بـأبي أنـت وأمّـي، طبـتَ حيـاً وميتـاً»، ثـم خـرج وخطـب بالنّـاس قـائلاً: فقـال أبـو بكـر الصـديقؓ ألا مـن كـان يعبـد محمـداً ﷺ، فـإنّ محمـداً قـد مـات، ومـن كـان يعبـد الله فـإن الله حـيّ لا يمـوت، وقـرأ آيـة، وَمَـا مُحَمَّـدٌ إِلاَّ رَسُـولٌ قَـدْ خَلَـتْ مِـن قَبْلِـهِ الرُّسُـلُ أَفَـإِن مَّـاتَ أَوْ قُتِـلَ انقَلَبْـتُمْ عَلَـى أَعْقَـابِكُمْ وَمَـن يَنقَلِـبْ عَلَـىَ عَقِبَيْـهِ فَلَـن يَضُـرَّ اللّـهَ شَـيْئًا وَسَـيَجْزِي اللّـهُ الشَّـاكِرِينَ .: لمـا علـم الصـحابة بوفـاة الرسـول محمـد ﷺ، اجتمـع الأنصـار فـي سـقيفة بنـي سـاعدة فـي اليـوم نفسـه، وهـو يـوم الاثنـين ١٢ ربيـع الأول سـنة 11هــ، وتـداولوا الأمـر بيـنهم فـي اختيـار مـن يلـي الخلافـة مـن بعـده، والتف الأنصـار حـول زعـيم الخـزرج سـعد بـن عبـادةؓ، ولمـا بلـغ خبـرُ اجتمـاع الأنصـار فـي سـقيفة بنـي سـاعدة إلـى المهـاجرين، وهـم مجتمعـون مـع أبـي بكـرؓ لترشـيح مـن يتـولى الخلافـة، قـال المهـاجرون لبعضـهم: انطلقـوا بنـا إلـى إخواننـا مـن الأنصـار، فـإن لهـم فـي هـذا الحـق نصـيباً. قـال عمـر بـن الخطـابؓ: فانطلقنـا نريـدهم، فلمـا دنونـا مـنهم لقينـا مـنهم رجلـين صـالحين، فـذكرا مـا تمـالأ عليـه القـوم، فقـالا: «أيـن تريـدون يـا معشـر المهـاجرين؟» قلنـا: «نريـد إخواننـا هـؤلاء مـن الأنصـار»، فقـالا: «لا علـيكم أن لا تقربـوهم، اقضـوا أمـركم»، فقلـت: «والله لنـأتينهم»، فانطلقنـا حتـى أتينـاهم فـي سـقيفة بنـي سـاعدة، فـإذا رجـل مزمـل بـين ظهـرانيهم، فقلـت: «مـن هـذا؟»، فقـالوا: «هـذا سـعد بـن عبـادةؓ»، فقلـت: «مـا لـه؟»، قـالوا: «يوعـك»، فلمـا جلسـنا قلـيلاً تشـهد خطيـبهم فـأثنى علـى الله بمـا هـو أهلـه، ثـم قـال: «أمـا بعـد، فـنحن أنصـار الله وكتيبـة الإسـلام، وأنـتم معشـرَ المهـاجرين رهـط، وقـد دفـت دافـة مـن قـومكم (أي عـدد قليـل)، فـإذاً هـم يريـدون أن يختزلونـا مـن أصـلنا وأن يحضـنونا مـن الأمـر (أي يخرجونـا مـن أمـر الخلافـة)»، فلمـا سـكت أردت أن أتكلـم، وكنـت قـد زورت مقالـة أعجبتنـي أريـد أن أقـدمها بـين يـدي أبـي بكـرؓ، وكنـت أداري منـه بعـض الحـد، فلمـا أردت أن أتكلـم قـال أبـو بكـرؓ: «علـى رسـلک»، فكرهـت أن أغضـبه، فـتكلم أبـو بكـرؓ، فكـان هـو أحلـم منـي وأوقـر، والله مـا تـرک مـن كلمـة أعجبتنـي فـي تزويـري إلا قـال فـي بديهتـه مثلهـا أو أفضـل منهـا حتـى سـكت، فقـال: «مـا ذكـرتم فـيكم مـن خيـر فـأنتم لـه أهـل، ولـن يُعـرف هـذا الأمـر إلا لهـذا الحـي مـن قـريش، هـم أوسـط العـرب نسـباً وداراً، وقـد رضـيت لكـم هـذين الـرجلين فبـايعوا أيهمـا شـئتم»، فأخـذ بيـدي ويـد أبـي عبيـدة بـن الجـراحؓ وهـو جـالس بيننـا، فلـم أكـره ممـا قـال غيرهـا، والله أن أقـدّم فتُضـرب عنقـي لا يقربنـي ذلـک مـن إثـم أحـب إلـي مـن أن أتـأمر علـى قـوم فـيهم أبـو بكـرؓ، اللهـم إلا أن تسـول إلـي نفسـي عنـد المـوت شـيئاً لا أجـده الآن. فقـال قائـل مـن الأنصـار: «أنـا جـذيلها المحكـک، وعـذيقها المرجـب، منـا أميـر ومـنكم أميـر يـا معشـر قـريش»، فكثـر اللغـط، وارتفعـت الأصـوات، حتـى فرقـت مـن الاخـتلاف فقلـت (لأبـي بكـرؓ): «ابسـط يـدک»، فبايعتـه وبايعـه المهـاجرون، ثـم بايعتـه الأنصـار. وفـي روايـة أخـرى قـال عمـر: «يـا معشـر الأنصـار، ألستم تعلمون أن رسول الله ﷺ قد أمر أبا بكرؓ أن يؤم الناس، فأيكم تطيب نفسه أن يتقدم أبا بكر رضيَ الله عنه؟» فقالت الأنصار: «نعوذ بالله أن نتقدم أبا بكرؓ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

حافظان شهیدان شول، نو ځکه عمر ابن الخطاب رضي الله عنه، ابوبکر رضي الله عنه ته وویل: مونږ باید قرآن کریم را جمع کړو او ترتیب یې کړو کنه نو دغسې به صحابه کرام شهیدان کیږي او بیا به د قرآن کریم په ترتیب کې زیات مشکل شي.

☚ ابوبکر رضي الله عنه فرمایي: ماته عمر رضي الله عنه دغه خبرې کولې او ما ورته ویل: چې کوم کار رسول الله ﷺ نه دی کړی زه یې څنګه وکړم؟ خو عمر رضي الله عنه ټینګار کولو تر هغه چې الله جل جلاله زما سینه فراخه کړه او زید بن حارثة رضي الله عنه ته مې وظیفه ورکړه او هغه دا کار شروع کړ.

زید بن حارثة رضي الله عنه به حافظان را غونډول د هغوئ تلاوت به یې اوریدلو بیا به یې لیکلو تر هغه چې ولیکل شو، بیا د عمر رضي الله عنه په وخت کې نور هم ترتیب شو او دغه د خیر کار سرته ورسید••.

◊◊◊◊◊

د ابوبکر صدیق رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۶) برخه

حروب الردهٔ یا د مرتدینو په ضد جهاد.

د (مسیلمة الکذاب لعنة الله علیه) د نبوت دعوه او په یمامه علاقه کې د هغه وژل.

د ارتداد موضوع.

کله چې رسول الله ﷺ وفات شو نو یو د منافقانو، مرتدینو او کافرانو شورشونه شروع شول.

بعضې خلک چې مسلمانان شوي وه، خو لا یې ایمانونه مضبوط شوي نه وه د وفات د خبر په اوریدلو بیرته له اسلامه وګرځیدل بعضو له اسلامه انکار نه کاوه خو زکات یې نه منلو نو تر ټولو اول ابوبکر رضي الله عنه اعلان وکړ، چې د مرتدینو وژل زما اولنی فرض دی او دوه واړې یې د بني عبس بني مرة ذبیان او نورو په ضد جنګونه وکړل خو، شورشونه دومره زیات وه چې ښځو هم د نبوت دعوې وکړې او نارینهٔ هم،

منافقینو هر ځای لکه اوسني نشراتي شبکو ښه په زور تبلیغات کول اخیر کې ټولو صحابه کرامو له ابوبکر رضي الله عنه وغوښتل چې ته به نور له مدینې نه بهر نه ځې ځکه چې مدینه منوره د اسلام مرکز دی که دا زمونږ له لاسه ووتله نو اسلام ته به سخته ضربه ورسیږي، اخیر ابوبکر رضي الله عنه

•• وهذا یعني أنّ الرِدّة لا یعدو کونها مُجرّد حرکةٍ سیاسیّةٍ تعتمدُ علی العصبیّات القبلیّة، ممّا یُمثلُ عودةً إلی نظام القبیلة وإلی استرجاع مُلکٍ أو سُلطانٍ فقده البعض، وقد اتخذت هذه الحرکة قناعًا زائفًا من الدین لِتستقل عن سُلطة المدینة المُنوّرة، فکان لا بُدّ من الصِدام المُسلح العنیف بینها وبین الإسلام، وعلی هذا الأساس کانت حُرُوبُ الرِدّة دعوةً صریحةً للجهاد في سبیل الله، وقد حمل أبو بکر لواء الجهاد ضدّ القبائل الانفصالیّة ومُدعي النُبوّة، فجهّز الألویة العسکریّة وسلم قیادتها إلی عددٍ من القادة المُسلمین أمثال خالد بن الولید وعمرو بن العاص وعکرمة بن أبي جهل، وسیّرهم إلی معاقل تلک القبائل حیثُ قاتلوهم بضراوةٍ شدیدةٍ وقضوا علی حرکاتهم، فعاد أغلب زُعمائهم ومشایخهم إلی الدُخول في الإسلام، وقُتل بعضهم الآخر في أرض المعرکة. وبانتهاء حُرُوبِ الرِدّة، توحّدت کامل شبه الجزیرة العربیّة تحت رایة الإسلام، وأصبح بإمکان المُسلمین أن یُرکزوا علی التوسُّع خارجًا في الشّام والعراق علی حساب الروم البیزنطیین والفُرس الساسانیین. کذلک، کان من نتیجة هذه الحُرُوب أن أمر أبي بکرٍ الصدّیق بجمع القُرآن لِأوّل مرّة وفق عامّة الروایات عند أهل السُنّة والجماعة، وذلک بعد أن استشار عُمر بن الخطّاب، وأن الذي قام بهذا الجمع زید بن ثابت، أمّا سبب قرار جمع القُرآن بین دفّتي کتاب فکان کثرة من قُتل من الصحابة من حفظة القُرآن في المعارک التي دارت مع القبائل المُرتدّة. وفي هذا المجال وهکذا، أخذ زید یتتبع القُرآن من العسب واللخاف وصدور الرجال فجمع القرآن کله في مُصحف، فکانت هذه الصُحف عند أبي بکرٍ الصدیق حتی تُوفي ثم عند عُمر حتّی مات ثم عند حفصة بنت عمر. حُرُوْبُ الرِدّةِ هي سلسلةٌ من الحملات العسکریّة التي شنّها المُسلمون علی القبائل العربیّة التي ارتدّت عن الإسلام بعد وفاة الرسول مُحمّد، خِلال الفترة المُمتدّة بین سنتيّ 11هـ و ۱۲هـ، المُوافقة لسنتيّ ۶32م و633م[1] وقد ارتدّ العرب في کُلِّ قبیلةٍ، باستثناء أهالي مکّة والمدینة المُنوّرة والطائف والقبائل التي جاورتها، وقد وُصفت هذه الحرکات من الناحیة السیاسیّة بأنّها حرکاتٌ انفصالیّة عن دولة المدینة المُنوّرة التي أسّسها الرسول مُحمّد وعن قُریش التي تسلّمت زعامة هذه الدولة بِمُبایعة أبي بکرٍ الصدّیق بِخلافة المُسلمین. وهي عودةٌ حقیقیّةٌ إلی النظام القبلي الذي کان سائدًا في الجاهلیّة، وقد اتسمت من ناحیة بالاکتفاء من الإسلام بالصلاة، والتخلّص من الزکاة التي اعتبرتها هذه القبائل إتاوة یجب إلغاؤها. في حین اتسمت من ناحیةٍ ثانیة بالارتداد کُلیًّا عن الإسلام کنظامٍ سیاسيّ، ولیس إلی الوثنیّة التي ولت إلی غیر رجعة، والالتفاف حول عددٍ من مُدعي النُبوّة بدافعٍ من العصبیّة القبلیّة ومُنافسة قُریش حول زعامة العرب. فتوح الشام جلدٌ څلورم باب حروب الرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور سره و منله خو ابوبکر رضي الله عنه سره دا تشویش ؤ چې د دنیا ټولو کفارو او منافقینو ځپل به ځوک وکړي؟ د اسلام لوی دښمن چې پوره طاقت او قوت لري او د نبوت دعوه یې کړې مسیلمة الکذاب به څوک وځپي، نو اخیر یې خالد بن ولید رضي الله عنه را وغوښت او ورته یې وویل: تا ته خو معلومه ده چې تاسو ټول زما په بهرته تللو راضي نه یاست نو زه غواړم چې تا د دغې مرتدینو او د دروا غو د نبوت دعوه کوونکو د ځپلو له پاره امیر وټاکم !

نو خالد بن ولید رضي الله عنه ورته وویل: زه حاضر یم تر څو چې مې بدن کې ساه وي زه د دین له پاره قربانۍ ته تیار یم، نو بیا ابوبکر رضي الله عنه ټول صحابه کرام را وغوښتل او اعلان یې ورته وکړ چې زه خالد بن ولید رضي الله عنه په تاسو امیر ټاکل غواړم ستاسو خوښه ده او که نه؟ نو ټولو وویل: مونږ ور باندې خوښ یو بیا ابوبکر رضي الله عنه خالد بن ولید رضي الله عنه ځان له کړ او ورته یې وویل: زه تا ته د تقوی وصیت کوم او ته مې په هغو جلیل القدره صحابه کرامو امیر کړلې چې ستا نه یې فضلیت زیات دي لکه (عمر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه او علي رضي الله عنه) او نور اهل بدر او احد او بیعت الرضوان والا.

نو ته د هغوئ مشورې آوره او دا چې ته به اول مرتدینو ته د اسلام دعوت ورکوې که اسلام ته راوګرځیدل نو نه به یې ژنې او که په ارتداد قایم پاتې شول نو ټول ووژنه:

ښځو، ماشومانو او ضعیفانو سره نرمي کوه د دوئ مالونو ته نقصان مه رسوه،
او بیا خالد بن ولید رضي الله عنه مجاهدین تیار کړل او ورته یې وویل: د الله ﷻ په کومک راځئ راسره.

نو خالد بن ولید رضي الله عنه هر قوم او قبیله کلي او کور له مخې را ونیول چې هر ځای به یې مرتد لیدو، نو که اسلام ته به بیرته نه راګرځیدل نو وژلو به یې تر هغه چې (یمامه) ځای ته ورسیدل، دغه قومونه کلي او ښارونه زیات د [مسیلمة الکذاب] په نبوت قانع شوي وه او [مسیلمة الکذاب] د مسلمانانو په ضد داسې لښکر تیار کړی ؤ چې هیڅ شمار یې نه شي کیدلای نو [خالد بن ولید رضي الله عنه] خپل مجاهدین د یوې غونډۍ په سر دیره کړل او له هغې غونډۍ چې ډیر لوړ ځای کې وه د ښار ټولې برخې ترې ښکاره کیدلې، نو کله چې خالد بن ولید رضي الله عنه له هغه ځایه وکتل نو یو داسې لښکر ترې را ووت، چې هیڅ په خلاصیدو نه ؤ څومره چې سترګو نظر کاوه نو بس لښکر لښکر به په نظر راتللو، نو خالد بن ولید رضي الله عنه ته د خپل لښکر او مجاهدینو کمزورتیا معلومه شوه ځکه چې ډیر نوي مسلمانان شوي ځوانان هم پکې وو، چې شاید ټینګ شوي نه وای، نو خالد بن ولید رضي الله عنه اواز وکړ، چې یا انصارو ماته راشئ بیا یې اواز وکړ ای: مهاجرینو ماته راشئ نو ټول ورته راغلل نو خالد بن ولید رضي الله عنه ورته وویل: د مسیلمة الکذاب لښکر ډیر زیات دی مونږ ور سره مقابله نه شو کولای ځکه چې په لکونو دي خو زه یو کار کوم تاسو به را سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومک کوئ زه مسیلمة الکذاب ته د اسلام دعوت ورکوم که هغه مسلمان شو خو ښه ده او که انکار یې وکړ بیا ورته د مقابلې دعوت ورکوم که زه الله ﷻ ور باندې کامیاب کړم نو تاسو بیا د دوئ په لښکر یرغل وکړئ نو د الله ﷻ په فضل به شکست وخوري.

نو کله چې دواړه لښکرې سره مخامخ شوې نو خالد بن ولید رضي الله عنه مسیلمة الکذاب ته اواز وکړ، چې مسلمان شه او ملګرو ته دې هم ووایه چې مسلمانان شي ته نه نبي یې او نه رسول او ته په دې ښه پوهیږې چې دروا غجن یې نو له دې درواغجنې دعوې لاس په سر شه، هغه انکار وکړ او ویې ویل: زه نبي یم بیا خالد بن ولید رضي الله عنه د مسیلمة الکذاب لښکر ته دعوت ورکړ هغوئ هم انکار وکړ، نو خالد بن ولید رضي الله عنه مسیلمة الکذاب ته وویل: نو راځه اول ما او تا زور و ازمایئ نو مسیلمة الکذاب په ډیر مغرورانه انداز ورته وویل: راشه چې مور در باندې بوره او ښځه دې کونډه کړم او بچي در باندې وژړوم.

نو خالد بن ولید رضي الله عنه آس ور وځغلولو دواړو یوه ورځ پوره مقابله وکړه اخیر د الله ﷻ توری ته برابر شو خالد بن ولید رضي الله عنه سخت ووهلو، خو د (وحشيؓ) زړه طاقت ونه کړ هغه هم ورغی او اخیر کې یې ووژلو او دې سخته معرکه کې نورو مجاهدینو د مرتدینو په لښکر یرغل وکړ داسې به مړه کیدل لکه تاروګان چې لاس دې نه وي وروړی او له حرکته وغورځیږي تر هغې چې د مجاهدینو آسونو د ډیرو مړو په وجه نه شو کولای چې مخې ته ولاړ شي او باقي مرتدین زیات ګرفتار او نور په تیښته کامیاب شول او مجاهدینو ته بې شماره غنیمتونه په لاس ورغلل.

نو د یمامه جنګ او د مسیلمة الکذاب په وژلو اکثره هغه نورې ښځې او نارینه چې د نبوت دعوه یې کړې وه ورک شول او الله ﷻ یو ځل بیا د اسلام بیرغ اوچت کړ•.

په رتلونکې نشریه کې د عمر فاروق رضي الله عنه سیرت له یاده مه باسئ.

◊◊◊◊◊

• البدایة والنهایة لحافظ ابن کثیر ج7 ص 114:113.

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library